

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

9^E JAARGANG

WOENSDAG 23 JANUARI 1924

No. 421

INHOUD

DOCTRINARISME OF WERKELIJKHEIDSZIN BIJ VRIJ- HANDELAARS door <i>F. M. Wibaut</i>	Blz. 74
De economische ontwikkeling van Sovjet-Rusland III De Russische Staatsbank (Gos-Bank) door <i>Dr. S. Millner</i>	75
De Studie van de Economie aan onze Universiteiten (Nog een nabetrachting) door <i>Prof. Dr. J. F. Veraart</i>	78
De Tabakshandel in 1923 door <i>F. M. v. E.</i>	80
De Postcheque- en Girodienst door <i>Mr. G. Schwartz</i> ..	82
Scheepvaartondersteuning in het Buitenland III door <i>Mr. F. W. M. de Kock van Leeuwen</i>	83
Aandeelhouders in Naamlooze Vennootschappen van Verzekering door <i>J. Ter Meulen</i>	84
De Rijksmiddelen	85
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	86
MAANDLIJFERS:	
Handelsbeweging over de maand December 1923 ...	87
Overzicht der Rijksmiddelen	88
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	88—95
Geldkoersen. Effectenbeurzen.	
Wisselkoersen. Goederenhandel.	
Bankstaten. Verkeerswezen.	

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*

Redacteur-Secretaris van het weekblad: *D. J. Wansink*

22 JANUARI 1924.

De lichte verruiming van de geldmarkt aan het einde der vorige berichtsweek maakte deze week geen verderen voortgang. Weliswaar was er meer aanbod van geld op prolongatie, vooral in de tweede helft der week, zoodat de noteering op 4¼ pCt. kon terugloopen, maar overigens bleef de geldvraag nog zeer groot. Vooral particulier disconto was nog steeds zeer moeilijk te plaatsen en callgeld kon tot elk bedrag ondergebracht worden. De slechte stemming op de discontomarkt was duidelijk merkbaar bij de inschrijving op het schatkistpapier. Op de aangeboden *f* 100 miljoen werd slechts ingeschreven voor *f* 81.156.000. Toegewezen werd in totaal *f* 79.156.000, waarvan *f* 56.070.000 driemaandspromessen voor *f* 988,— of 4¾ pCt., *f* 20.590.000 zesmaandspromessen voor *f* 975,25 of 4¾ pCt. en ten slotte nog *f* 2.496.000 jaarsbiljetten à *f* 1005,—.

* * *

De weekstaat van De Nederlandsche Bank geeft slechts wijzigingen van ondergeschikte beteekenis te zien. De post binnenlandsche wissels blijkt van *f* 240.2 miljoen tot *f* 229 miljoen te zijn teruggelopen. Deze vermindering, die bijna geheel voor rekening van de Hoofdbank komt, laat zich voor het grootste gedeelte verklaren uit de aflossing van schatkistpapier. Het totaal der rechtstreeks bij de Bank geplaatste schatkistpromessen daalde in de afgelopen week van *f* 28 miljoen tot *f* 20 miljoen. De beleeningen geven even-

eens een teruggang te zien en wel van *f* 1.6 miljoen.

Het renteloos voorschot aan het Rijk steeg met ruim *f* 1 miljoen. De zilvervoorraad der Bank blijkt met een goede *f* 300.000 te zijn vermeerderd. De post papier op het buitenland noteert *f* 700.000 hooger dan verleden week, terwijl de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans een daling van *f* 5.4 miljoen te zien geven.

De biljettencirculatie blijkt van *f* 1033.7 miljoen tot *f* 1018.8 miljoen te zijn verminderd. De rekening-courant saldi vertoonen een stijging van *f* 300.000. Het beschikbaar metaalsaldo stelt zich *f* 3.6 miljoen hooger dan verleden week. * * *

De wisselmarkt was deze week weder zeer bewogen. De schommelingen in de wisselkoersen en vooral in de Franskoersen waren weder zeer groot. Het ingrijpen van de Fransche Regeering en de aangekondigde krachtige maatregelen deden aanvankelijk den koers sterk oploopen, voornamelijk door overhaaste dekkingen van baissiers. Later bleek echter, dat het vertrouwen in de maatregelen in Frankrijk zelf niet voldoende was, zoodat opnieuw een daling intrad, die ook door een vernieuwde verhooging van het bankdisconto niet geremd kon worden.

Bijzonder flauw waren ook Deensche Kronen; gisteren trad plotseling een val in van meer dan *f* 2,50, naar men meent doordat de koerssteun van de Deensche Regeering niet langer volgehouden kon worden.

LONDEN, 19 JANUARI 1924.

Het aanzien van de geldmarkt was deze geheele week vast. Onverwachts werd de eerste dagen veel geld opgenomen voor window-dressing en het liet zich Woensdag aanzien, dat er geleend moest worden bij de Bank. Hiertoe behoefde ten slotte niet te worden overgegaan, maar daggeld was dien dag onder 3 pCt. niet te verkrijgen. Donderdag kwam er een kleine verandering, doordat een der banken kort crediet aanbood, en niettegenstaande dat er weer geld noodig was voor belastingbetalingen, werd de markt ruimer, en brokkelden de koersen af. Voor daggeld behoefde men toen niet meer dan 2½ pCt. te betalen. De koers van zeventdaagsgeld bleef onveranderd 2½ pCt.

De discontomarkt was ook vaster, maar vrij onzeker door de schommelingen in de Sterling- en Franskoersen. Aan de verhooging van de Bank rate in Frankrijk — die nu 2 pCt. hooger is dan in Londen — hecht men hier in het algemeen niet te veel waarde. 2-mnds. prima bankaccept 3⁹/₁₆—¾ pCt.; 3-mnds. id. 3¾—7¹/₁₆ pCt.; 4-mnds. id. 3⁷/₁₆—½ pCt.; 6-mnds. id. 3½—9¹/₁₆ pCt.

DOCTRINARISME OF WERKELIJKHEIDSZIN BIJ VRIJHANDELAARS.

(Behoud van normale werkgelegenheid.)

Er is in de regionen van den hemel der reeds overleden economen, zooals Bastiat, zonder twijfel vreugde over het artikel van den heer Ir. A. Plate in de „Economisch-Statistische Berichten": „Een verkeerde oplossing van het werkloosheidsvraagstuk". Ook in sommige kringen van economen, die nog het leven op aarde hebben te voeren. De beschouwing van den heer Plate immers munt uit door doctrinarisme, onverstoorbare gehoorzaamheid aan economische wetten. Economische wetten van de soort: grijp niet in in economische verhoudingen; indien Gij het doet is er weinig dat Gij ziet, veel, dat Gij niet ziet. Wees daarom meer dan voorzichtig. Onthoud U. Laat loopen en laat gaan!

Wij laten er ons op voorstaan niet minder vrijhandelaar te zijn dan de heer Ir. A. Plate. En toch achten wij het de plicht van de overheid om in sommige gevallen door steun van de particuliere nijverheid het behouden van de normale werkgelegenheid in het land of in een bepaalde gemeente te bevorderen.

De discussie loopt, om een recent voorbeeld te noemen, over de vraag of, indien de Maatschappij „Nederland" bereid ware gebleken aan de Nederlandsche Scheepsbouwmaatschappij te Amsterdam de voorkeur te geven voor de opdracht van het bouwen van een schip, dat tegen lagere prijs uit Frankrijk kon worden geleverd, het voor het Rijk en de Gemeente Amsterdam aangewezen zou zijn om een zeker bedrag uit de openbare kassen beschikbaar te stellen, ten einde het prijsverschil geheel of gedeeltelijk te overbruggen, en aldus het geven van deze opdracht aan de Nederlandsche nijverheid mogelijk te maken. De vraag is, of zoo te handelen in strijd zou zijn met opvattingen van vrijhandel?

Ons antwoord is: in bepaalde gevallen kan het bevorderen van zulke bijdragen tot de taak van de openbare lichamen behooren. Zulke bijdragen, mits slechts in bepaalde omstandigheden en onder voldoende waarborgen verleend, zijn niet in strijd met vrijhandelsleer en met vrijhandelspraktijk.

De voorwaarden, die wij stellen voor zulke bijdragen, zijn deze:

De industriële onderneming moet, wat haar outillage betreft, volkomen op de hoogte staan van den in het bedrijf bereikten stand der techniek. Hare productiekosten moeten in normalen tijd niet achter staan bij die van vergelijkbare industriële ondernemingen in het buitenland. Voor een scheepsbouwmaatschappij kan dit b.v. blijken uit vergelijking van aanbiedingen bij concurrerende inschrijvingen. Vast moet dus staan, dat, indien de inschrijving op kostenbasis, dus ondernemerswinst buiten beschouwing gelaten, van den binnenlandschen industrieel belangrijker is dan van den buitenlandschen industrieel, het verschil door niets anders veroorzaakt is dan door de goudwaarde van het loon in een valuta-sterk land zooals Nederland, en in een valuta-zwak land zooals b.v. Frankrijk.

Waar dit vooropstaat is onze tweede eisch, dat vast zal staan en scherp zal worden gecontroleerd, dat de industriële onderneming door het verkrijgen van steun van openbare lichamen met de opdracht geen winst zal maken in eenigen vorm. Van industriële ondernemingen, die in andere afdelingen van hun werkzaamheid nog opdrachten uitvoeren, die winst opleveren, zoodat in geval een bepaalde afdeling slechts volledige werkgelegenheid verkreeg door bijdragen uit openbare kassen, de inrichting als geheel winst zou maken, zou bovendien moeten worden geëischt, dat zij hun aannemingsprijs van het werk, waar het om gaat, zouden stellen een stuk beneden kostprijs. Immers in een geval als hier omschreven zou het feit, dat een afdeling, die zon-

der steun van openbare lichamen stil kwam te staan, thans in bedrijf kon worden gehouden, van invloed kunnen zijn op de algemeene kosten voor de andere afdelingen van de onderneming en dus op de algemeene winst van de onderneming als geheel. M. a. w. moet zorgvuldig worden gewaakt, dat niet het allergeingste percentage van het bedrag, door openbare lichamen aan bijdragen verleend, in den vorm van winst openlijk of verborgen, al dan niet uitgekeerd, aan de onderneming ten goede zou komen.

Derde eisch: De steun bij het aanvaarden van bestellingen door openbare lichamen aan industriële ondernemingen verleend, mag niet leiden tot afwijking van de collectieve arbeidscontracten, die in de onderneming geldende zijn. Wij bedoelen niet tot andere afwijkingen dan die eventueel door de arbeidersorganisatie, die mede partij is geweest in het aangegane collectieve contract, zouden worden aanvaard. De arbeidsvoorwaarden m. a. w. mogen niet gunstiger zijn en mogen niet ongunstiger zijn, wanneer een industriële onderneming de opdracht verkrijgt met de hulp van steun uit openbare kassen, dan indien zij die zou verkregen hebben langs volkomen normalen weg van concurrentie.

Vierde eisch. De bijdrage uit openbare kassen moet blijven beneden de grens van een zeker bedrag, dat in elk bijzonder geval wordt vastgesteld in verband met het verschil in goudwaarde van het loon in de bedrijven, die in aanmerking komen in Nederland en in het land, vanwaar de concurreerende aanbieding komt.

Op het Congres van de S.D.A.P., gehouden 25 en 26 December 1921 te Arnhem, is dit standpunt aanvaard in deze korte omschrijving: „Tot behoud of uitbreiding van werkgelegenheid kan voorzover de valuta-concurrentie zich ernstig doet gevoelen: 1. bij opdrachten van overheidswege aan binnenlandsche producenten de voorkeur worden gegeven; 2. aan levensvatbare bedrijven kan onder overheidscontrole crediet door den Staat worden verleend".

Waar aan de hier uiteengezette eischen wordt voldaan zien wij in het bevorderen van opdrachten als hier omschreven voor de Nederlandsche nijverheid niets wat gelijkt op protectie. Immers het gaat hier in geen enkel opzicht om het bevorderen van kunstmatige werkgelegenheid. De Mij. „Nederland" stellen wij, zoude er niet aan denken dit schip te St. Nazaire te doen bouwen, wanneer de aanbidding van St. Nazaire niet belangrijk lager was dan die van de Nederlandsche industrie. De aanbidding van St. Nazaire kan evenwel slechts lager zijn, doordat de goudwaarde van het uitbetaalde loon lager is. De materialen kan St. Nazaire niet goedkooper koopen dan de Nederlandsche Scheepsbouwmaatschappij. (De uitgesproken gedachte, dat de Fransche Regeering aan de scheepsbouwwerf te St. Nazaire tegen lagere prijs dan de marktwaarde materiaal zou leveren, dat zij uit het Roergebied heeft weggenomen, laten wij hier buiten beschouwing.) De bedrijfstheorie, dit werd op den voorgrond gesteld, van St. Nazaire is niet beter dan die van de Scheepsbouwmaatschappij. Afgezien van de goudwaarde van het loon kunnen de productiekosten van St. Nazaire niet lager zijn dan van de Nederlandsche industrie.

Vreczen wij nu niet de gevolgen van deze voorkeur aan de Nederlandsche industrie boven de buitenlandse:

Wij stellen op den voorgrond, dat de particuliere aanbesteder, die buitenlandse concurrentie wil, maar toch wil bevorderen, dat aan binnenlandsche industrieën de voorkeur kan worden gegeven, goed zal doen de buitenlandse concurrenten bij de prijsaankopen van deze mentaliteit deelgenoot te maken. Wij nemen aan, dat zij er niet van zullen verschrikken, wijl in hun eigen omgeving soortgelijke overwegingen allicht in heel veel sterkere mate zullen gelden. Doch wij meenen, dat hun de mogelijkheid van die te voeren gestie in uitzicht moet worden gesteld.

Dit alles vooropgesteld vreezen wij geen enkel van.

de nadeelen, die de heer Plate van het hier verdedigde beleid van de zijde van openbare besturen, die hij protectionistisch acht, meent te moeten verwachten. Wij vreezen volstrekt niet, dat zulke incidenteele gestie de Nederlandsche industrie zal doen verslappen „in den drang om de uiterste krachten tot technische verbetering in te spannen”. Eenerzijds stellen wij voorop, dat de Nederlandsche onderneming, die wat technische inrichting betreft niet op de hoogte zou staan van een goed gemiddelde in het bedrijf, niet in aanmerking zou komen. Anderzijds stellen wij daarnaast, dat gemis aan werkgelegenheid voor technisch reeds goed ingerichte industriele ondernemingen al een heel slechte voorbereiding is om spoedig tot nog verdere verbetering der techniek te geraken. Het is, denken wij, aan den heer Plate niet onbekend, dat kapitaal om verbeteringen in de techniek aan te brengen niet het meest gereedelijk wordt aangewend, wanneer zelfs normale werkgelegenheid ontbreekt.

Vreezen wij dan niet represaillemaatregelen?

Wij stellen op den voorgrond, dat bij iedere protectionistische gestie van een land als Nederland, dat vergelijkender wijze tot nu toe een vrijhandelsland is gebleven, — droeve uitzondering als het Schoonenwetje een oogenblik vergeten —, represaillemaatregelen moeten worden gevreesd. Zij behooren inderdaad, vaak verscholen in handelsverdragen, tot de gevolgen, die de protectionist bij de simplistische toepassing van zijn bescherming niet ziet. Doch wij vreezen van den steun, dien wij hier aanbevelen, de represaillemaatregelen niet. Omdat die steun zich zal beperken tot scherp omljnde en scherp onderzochte gevallen, voortspuitende uit abnormale en heel zeker tijdelijke verschillen tusschen de goudwaarde van het loon in het eene land en het andere land. Heel zeker tijdelijk, omdat moet valuta-zwakke, dat de arbeiders-organisatie in het valuta-zwakke land er in zal slagen de goudwaarde van het loon, door de inflatie ondermijnd, te herstellen, wijl anders het arbeidersbestaan wordt bedreigd. Wij vreezen de represaillemaatregelen ook niet, omdat de concurrerende buitenlanders in onzen gedachtengang van de mogelijkheid der voorkeur binnen scherp getrokken grenzen in kennis zijn gesteld. Wij vreezen de represaillemaatregelen ook daarom niet, wijl, gezien de in Europa heerschende economische verhoudingen, de door ons verdedigde voorkeur voor Nederlandsche ondernemingen bij bepaalde opdrachten allicht van heel bescheiden omvang is, verzeleken bij wat wel in elk van die landen geschiedt.

Wij wijzen dus af, dat het ontbreken van de normale werkgelegenheid zou mogen worden verwelkomd als middel tot verlaging van den loonstandaard, die bij collectief contract is bereikt. De collectieve contracten zijn door onderhandelingen tusschen werkgeversorganisaties en arbeidersorganisaties tot stand gekomen. Verlagingen of verhoogingen zullen langs denzelfden weg tot stand moeten komen. Doch de openbare lichamen, die zich onthouden zouden van de bevordering van normale werkgelegenheid, in de hoop aldus loonsverlaging in de particuliere nijverheid te bevorderen, zouden hun taak zeer slecht verstaan. Het is mogelijk, dat bepaalde ondernemersgroepen — allicht niet van de verstiende soort — er blijvend voordeel in kunnen vinden de loonen in hun industrieën te drukken tot het laagst mogelijke peil. De openbare lichamen kunnen hun dit niet bettefen. Doch dit in de hand werken, al is het maar door onthouding in het bevorderen van normale werkgelegenheid, mogen zij niet.

De heer Ir. A. Plate meent, dat boven bevordering van normale werkgelegenheid als hier door ons wenschelijk wordt gesteld, de voorkeur moet worden gegeven aan werkverschaffing door openbare lichamen, door „tot standkoming van nuttige werken aan te vatten”. Wij zien de tegenstelling niet. Wij zouden gaarne zien, dat de Nederlandsche Regeering op dit punt de gestie van de Engelsche Regeering tot de hare maakte en op groote schaal vervroegde uitvoe-

ring van werken ter hand nam, van werken, wier noodzakelijkheid vaststaat. Maar zonder gevaar is ook deze gestie niet. Indien de noodzakelijkheid der werken vaststaat, dan neemt de vervroegde uitvoering thans de werkgelegenheid een of twee jaar later weg. Bovendien moet de heer Plate bedenken, dat „verbetering van ons wegennet, de krachtige voortzetting der Maaskanalisatie, de drooglegging van de Zuiderzee” enz. slechts aan bepaalde groepen arbeiders, in hoofdzaak aan grondwerkers, werkgelegenheid bieden. Het is eigenaardig, de heer Plate zal het ontdekken, wanneer hij er eens op let, dat wanneer men spreekt over z.g. productieve werkverschaffing, die feitelijk toch neerkomt, wil zij eenigermate verstandig blijven, op vervroegde uitvoering van noodzakelijke openbare werken, er in den regel slechts enkele groepen arbeiders mede zullen worden gebaat: de grondwerkers, ook wel bouwvakarbeiders, ofschoon reeds in veel mindere mate. Er zijn echter groote groepen andere arbeiders, voor wie het behoud van normale werkgelegenheid, voor zoover het door de zorg van openbare lichamen mogelijk is, mede noodzakelijk is. Zulk een werk is b.v. het bouwen van een groot schip als dat van de Maatschappij „Nederland” voor de metaalindustrie en aanverwante vakken. In onzen gedachtengang staat bevordering van zulke normale werkgelegenheid, mits volstrekt gehouden binnen de grenzen hierboven scherp getrokken, niet tegenover het vervroegd uitvoeren van openbare werken, doch zeer nuttig daarnaast.

De aanvaarding van werkloosheidssteun en werkloozorg door openbare lichamen heeft mede de vroegere werkelijkheid opgeheven, dat feitelijk broodsgebrek in de verhouding der bij loonovereenkomsten onderhandelende partijen een beheerschend element mag zijn. Immers bij broodsgebrek bij de arbeiders wordt door hen niet meer onderhandeld, doch gehoorzaamd hetgeen door de werkgevers oppermachtig wordt gedeceeteerd. Het is niet een op de spits gedreven doctrinaire vrijhandelsleuze, die de openbare lichamen er toe mag brengen deze vroegere werkelijkheid weer te helpen herstellen.

F. M. WIBAUT.

DE ECONOMISCHE ONTWIKKELING VAN SOVJET-RUSLAND.

III.

De Russische Staatsbank (Gos-Bank).

De Russische Staatsbank is in haar nieuwen vorm bij decreet van 12 October 1921 opgericht. Wel nimmer zal een bank onder dergelijke omstandigheden zijn ontstaan als deze Staatsbank. Na een burgeroorlog van meerdere jaren, die de Russische volkshuishouding buitengewoon sterk had gehavend, na de heerschappij van het oorlogscommunisme met zijn regeling van de productie en de verdeling van goederen van staatswege en de volledige afschaffing van het geld- en credietverkeer, is deze bank in het leven geroepen om den wederom toegelaten handel en de industrie te hulp te komen. De taak, welke aan de Bank is gesteld, heeft er in de eerste plaats in bestaan, den particulieren handel, zoowel als de kleine en de staatsindustrie door credietverleening op de been te helpen. Verder moest zij een nieuwe regeling van het muntwezen voorbereiden. Een jaar na haar oprichting ging zij dan ook tot uitgifte van bankbiljetten over. De beginselen, welke bij de oprichting van de Bank hebben voorgezet, zijn dezelve als bij alle centrale banken, echter met deze uitzondering, dat zij zelf ook goederentransacties verricht en langlopende credieten aan den landbouw verleent. Dit vindt zijn grond hierin, dat de Staatsbank voorloopig de eenige bank in het land was en haar alleen de middelen van den Staat ter beschikking stonden.

Haar totale middelen werden haar door de Regeering toegewezen en wel bij de oprichting ter hoogte van 200 miljoen Sovjet-Roebel. (Emissie 1922). In den loop van het jaar 1922 werd dit kapitaal meer dan eens verhoogd en op 1 November 1922 op 16.275

millioen gebracht. Bovendien werden de Staatsbank verschillende bedragen ter verleening van speciale credieten, tot een bedrag van 11,8 milliard Roebel ter beschikking gesteld, waarover het Volkscommissariaat van Financiën kon beschikken.

Om nieuwe middelen aan te trekken moest de nieuwe Bank, wegens de snel voortschrijdende waardevermindering van den Roebel, goudrekeningen openen, die een gunstig resultaat opleverden. Verder stelde zich de Bank tot taak in het bezit te geraken van goud en buitenlandsche edelvaluta, hetgeen geschiedde door aan de industrie en den export voorschotten in goudrekening te verlenen. Het is haar op deze wijze gelukt een goud-fonds van tamelijke beteekenis uit het binnenlandsch verkeer en zelfs ten deele uit het buitenlandsche tot zich te trekken.

De voornaamste voorschriften voor het actiefbedrijf van de Bank kunnen als volgt worden samengevat:

De Bank mag credieten verlenen en wel:

I. Productiecredieten in rekening-courant voor bepaalde industriele ondernemingen op grond van bijzondere, door de Bank te onderzoeken kostprijsberekeningen en bedrijfsplannen van de credietzoekenden, met of zonder zekerheidsstelling.

II. Rekening-courant-credieten tegen onderpand van goederen, van ter incasso gegeven documenten (vrachtbrieven, scheepsdocumenten enz.), van wissels en ander schuld papier met een looptijd van hoogstens zes maanden, welke documenten hoogstens voor 75 pCt. van de waarde der verpande zekerheid worden aangenomen, terwijl de goederen worden geschat naar den marktprijs. De Bank heeft het recht te allen tijde binnen den overeengekomen termijn aflossing van het een of ander pand, suppletie van het onderpand of aflossing van de geheele of een deel van de schuld te eischen en voor het geval deze eisch niet wordt nagekomen heeft zij verhaal op het onderpand of het andere vermogen van den schuldenaar. De verpande goederen worden in de pakhuizen der Staatsbank opgeslagen, doch zij kunnen, al naar de bestaande verkeerstoestanden, door den debiteur onder diens verantwoordelijkheid worden opgeslagen. Voorts moeten zij door hem verzekerd zijn volgens de voorschriften van het N. K. T. (Narkomfin = Volkscommissariaat voor Financiën).

III. Voorschotten in rekening-courant tegen onderpand van buitenlandsche waardepapieren en effecten, bankbiljetten, wissels en tegoeden, waarbij de effecten hoogstens tot 60 pCt. van den beurskoers, edel metaal tot hoogstens 90 pCt. van de voorgeschreven marktwaarde, de overige waarden tot hoogstens 75 pCt. der koerswaarde mogen worden beleend.

IV. Voorschotten voor een bepaalden termijn, welke hoogstens drie maanden kan bedragen, tegen beleening der onder II en III opgesomde panden tot hoogstens 60, resp. 75 en 90 pCt. van de waarde en onder alle verdere onder II en III opgesomde voorwaarden.

V. Disconteering van wissels en andere schuldbe-kentenissen met hoogstens 6 maanden looptijd na den dag der disconteering.

Het actiefbedrijf werd door de snelle waardedaling van het geld buitengewoon bemoeilijkt. De Bank aarzelde daarom niet van den beginne af met een hoogen rentevoet te werken, welke op 8 tot 12 pCt. per maand werd bepaald. Doch ook langs dezen weg gelukte het nog niet, de speculatieve credietaanwending tegen te houden en daarom werd bepaald, dat in zekere gevallen de ontvanger van een voorschot op den dag van aflossing behalve kapitaal en rente ook nog het prijsverschil aan de Bank zou moeten voldoen, of dat een bepaald deel van het voorschot niet in geld, doch in goederen tegen den prijs van den dag zou worden verleend en terugbetaald. Bij financiering der industrie werd van te voren overeengekomen, dat een bepaald deel van het voorschot in voortbrengselen van het bedrijf, waaraan het crediet werd geopend aan de Bank zou worden terugbetaald en hetzelfde geldt voor landbouwproducten. Hierbij

moet worden opgemerkt, dat de waarde dezer producten niet werd berekend volgens de waarde van den dag van aflossing van het crediet, doch volgens de prijzen van het tijdstip, waarop het voorschot werd verleend.

Credieten aan het Volkscommissariaat voor den Buitenlandschen Handel en aan dergelijke goedgekeurde in- en uitvoermaatschappijen werden slechts onder deze voorwaarde verleend, dat de in Sovjet-Roebel uitbetaalde bedragen tegen den koers van den dag in Goudroebels werden omgerekend. Werd het exportgoed in het buitenland verkocht, dan moest aflossing van het crediet met inbegrip van rente en kosten of in Goudroebels of in waardevaste buitenlandsche munt bij de daarvoor in aanmerking komende Russische buitenlandsche handelsvertegenwoordiging door storting op rekening van de Staatsbank geschieden. Als onderpand voor deze soort van credieten diende het exportgoed. Zoo gelukte het de Bank niet alleen een deel van de valutawinsten, doch ook zekere hoeveelheden goud (op 1 Juni 1922 3.88 miljoen roebel) en buitenlandsche wissels en munten (op 1 Juni 0,7 miljoen) tot zich te trekken.

Met het ontstaan van de Staatsbank en het herstel van het crediet deed zich het nadeel van de sterke waardedaling van het geld buitengewoon scherp gevoelen. Reeds voor de oprichting van de Bank had men hiervan veel hinder ondervonden en in de jaren 1919—21 was dan ook de noodzaak, een vasten waarderometer te scheppen, meer en meer naar voren gekomen.

De algemeene omstandigheden gaven duidelijk aan, hoe het muntwezen gezond gemaakt moest worden. Nieuw geld moest worden geëmitteerd, aangezien alle pogingen, den koers van den papieren Roebel te doen stijgen, mislukten.

Verder was duidelijk, dat een poging tot uitgifte van nieuw geld door de Staatsbank zou moeten geschieden, aangezien deze eenerzijds met het bedrijfsleven in relatie stond en haar anderzijds bij de wet was opgedragen, de circulatie te regelen.

Ook was duidelijk, dat de door de Staatsbank geëmitteerde biljetten op goudbasis moesten rusten. Zulks bleek reeds hieruit, dat het land instinctmatig naar de goudrekening was overgegaan, nadat het zijn vertrouwen in de verschillende andere waarde-maatstaven had verloren en dat het goud als metaal reeds een zekere rol in het verkeer was gaan spelen. Een verdere reden vond men in het feit, dat men ook in West-Europa tot den gouden standaard trachtte terug te keeren. De emissie van het nieuwe geld zou door gezonde normen en voorwaarden moeten worden geregeld en het zou in het bijzonder tot bevrediging van de credietbehoefte van het bedrijfsleven en niet tot die van den Staat moeten dienen.

Het was evenwel niet mogelijk een tegen goud inwisselbaar bankbiljet uit te geven, aangezien te vreezen viel, dat bij de gebrekkige ontwikkeling van gouden wisselmarkt en de weinig vaste verbindingen van Sovjet-Rusland met het buitenland, het gevaar van goudvlucht zeer groot zou zijn. Daarenboven drongen de algemeene omstandigheden in de richting, voorloopig naast de nieuwe munt den bestaanden papieren Sovjet-Roebel te handhaven. Dit was noodig, omdat de uitgifte van papiergeld, ondanks de buitengewone waardedaling hiervan, den Staat steeds nog zekere inkomsten opleverde, welke tot dekking van het tekort op de begroting dienden. In zooverre dit tekort bleef bestaan en geen ander middel tot dekking aanwezig was, moest men aannemen, dat volledige vervanging van den Sovjet-Roebel door bankbiljetten zou leiden tot vraag naar deze laatste ter dekking van het begrotingstekort, hetgeen natuurlijk alles behalve gewenscht was.

Het maken van een onderscheid tusschen de taak der beide emissies, de oude van het Ministerie van Financiën, dat daardoor enkele posten op de begroting dekte en de nieuwe van de Bank, die niet den

fiscus, doch slechts de credietbehoefden van het bedrijfsleven diende, bleek voor beide emissies nuttig, aangezien de tweede aldus geen gevaar liep voor de behoeften der schatkist te worden aangewend en de

eerste van de noodzaak bevrijd werd te voorzien in de credietbehoefden van het bedrijfsleven en daardoor in zekere opzichte kon worden vermindert.

Men kreeg op deze wijze dus een soort van paral-

GECOMBINEERDE (in duizenden)

	1 Februari		1 Juli 1923		1 Augustus 1923		1 September 1923	
	in Sovjet-roebel van 1923	in Tsjer-wontzy	in Sovjet-roebel van 1923	in Tsjer-wontzy	in Sovjet-roebel van 1923	in Tsjer-wontzy	in Sovjet-roebel van 1923	in Tsjer-wontzy
Activa.								
1. Kas	125.287	955	448.623	2.385	615.552	1.940	385.915	1.772
2. Bijzondere voorschotten aan de industrie	342.388	280	50.839	6.511	43.977	8.693	26.336	10.092
3. Disconto's:								
a) als dekking der biljetten dienende	—	—	—	2.310	—	4.113	—	5.695
b) andere	27.996	503	317	5.305	140	5.864	—	5.867
4. Goederenbeleeningen:								
a) als dekking der biljetten dienende	—	911	—	2.700	—	3.130	—	3.080
b) andere	251.362	1.519	108.786	9.539	116.639	9.392	80.482	13.576
5. Voorschotten aan den Landbouw	42.905	1	875	999	841	1.060	747	1.282
6. Goederen en effecten	31.936	472	11.900	2.236	12.479	2.355	2.370	2.552
7. Buitenlandsch geld en edele metalen:								
a) als dekking der biljetten dienende	—	1.768	—	5.752	—	7.162	—	9.862
b) andere	16.996	2.307	559	3.082	1.628	4.393	3.769	3.744
8. Te vorderen van filialen en agentschappen	222.055	988	935.412	5.839	1.206.138	7.819	648.932	11.383
9. Loopende uitgaven, betaalde interest en koersverschillen	23.104	2	346.988	100	228.698	757	54.929	1.269
10. Diverse activa	611.092	280	1.720.608	1.072	1.611.233	1.488	1.814.382	1.564
Totaal	1.695.121	9.987	3.624.887	47.830	3.837.325	58.166	3.017.862	71.738
Passiva.								
1. Kapitaal van het hoofdkantoor	130.70	—	130.750	—	130.750	—	130.750	—
2. Kapitaal van filialen en agentschappen	32.621	93	—	2.674	—	3.324	—	3.448
3. Biljetten in circulatie	—	1.930	—	9.600	—	13.500	—	18.400
4. Speciale middelen ter verlening van voorschotten aan de industrie	352.126	433	67.927	8.433	51.308	9.364	33.667	10.882
5. Tegoeden in Rekening-Courant en deposito's	532.864	1.823	1.720.717 ¹⁾	10.344	1.540.383 ²⁾	11.918	1.581.916 ⁴⁾	14.360 ³⁾
6. Overwijzingsopdrachten ..	9.116	137	18.912	674	9.807	683	12.276	1.267
7. Filialen en Agentschappen ..	221.319	707	665.629	2.986	1.015.658	4.789	102.479	8.055
8. Ontvangen interest en provisies	20.245	39	186.140	1.877	150.494	2.538	51.596	3.321
9. Diverse passiva	85.451	4.801	445.774	11.206	558.887	12.014	725.140	11.969
10. Winstsaldo 1922	310.628	22	380.038	36	380.038	36	380.038	36
Totaal	1.695.121	9.987	3.624.887	47.830	3.837.325	58.166	3.017.862	71.738

1) — 4) Hieronder middelen van het Volkscmissariaat voor Financiën: 1) 1.036.431. 2) 3.326. 3) 885.446. 4) 1.529.269.

BALANSEN DER EMISSIE-AFDEELING (In duizenden Tsjerwontzy)

	1.1.23	1.2.23	1.3.23	1.4.23	1.5.23	1.6.23	1.7.23	1.8.23	1.9.23	1.10.23	1.11.23	1.12.23	15.12.23
Activa													
Gouden munt en muntmateriaal ..	506,6	1.138,8	1.533,9	2.710,8	3.764,7	3.920,3	4.959,0	6.139,6	7.489,8	8.486,4	8.693,7	8.741,2	8.753,2
Zilver	—	—	—	—	—	58,3	62,7	74,3	73,0	73,0	73,0	89,3	110,6
Buitenl. bankbiljet.	586,1	384,4	454,8	78,8	64,9	315,7	291,5	551,2	1.895,7	3.407,9	4.007,9	4.677,3	4.877,3
Totaal	1.092,6	1.523,2	1.988,7	2.789,6	3.829,6	4.294,3	5.313,2	6.765,1	9.458,5	11.967,9	12.774,6	13.508,3	13.741,1
Traites in £ Sterling	410,1	245,3	246,2	304,0	424,7	426,8	438,3	396,9	403,8	522,6	460,8	447,3	447,1
Wissels in Tsjerw.	—	911,0	414,1	830,3	1.113,8	1.617,9	2.309,6	4.113,0	5.695,4	6.995,4	7.796,2	6.719,7	6.719,7
Beleeningen	—	—	1.139,8	1.139,8	2.290,0	2.663,7	2.700,0	3.130,0	3.080,0	4.269,3	4.568,4	6.285,0	6.571,9
Totaal activa	1.502,7	2.679,4	3.788,8	5.064,1	7.659,0	9.002,7	10.761,1	14.405,0	18.637,7	23.754,6	25.600,0	26.961,2	27.479,8
Passiva													
Ter besch. gestelde bankv. d. Bankafd.	1.118,0	1.930,0	3.000,0	4.500,0	6.000,0	8.000,0	9.600,0	13.500,0	18.400,0	23.500,0	25.450,0	26.776,0	27.200,0
Bedrag, dat nog uitgeg. mag worden.	384,7	749,4	788,8	564,1	1.659,0	1.002,7	1.161,1	905,0	237,8	254,8	150,0	185,2	279,8
Totaal	1.502,7	2.679,4	3.788,8	5.064,1	7.659,0	9.002,7	10.761,1	14.405,0	18.637,8	23.754,6	25.600,0	26.961,2	27.479,8

lellen standaard. Dit parallelisme was in den beginne ongevaarlijk, ook in zooverre als het een uitweg schiep, voor het geval, dat de toebanden na invoering der nieuwe biljetten zich niet verbeterden en de pogingen geen resultaat hadden. Al deze overwegingen speelden een rol bij de wet van 11 October 1922, waarbij de emissie van de biljetten der Staatsbank werd geregeld. Deze geschiedt in het algemeen volgens het Engelsche systeem.

De nieuwe munteenheid kreeg den naam van Tsjerwonetz, hetgeen de naam is van een oude Russische gouden munt. 1 Tsjerwonetz is gelijk aan 10 oude Goudroebels, d.w.z. hij moet 1 solotnik en 78,24 doli zuiver goud bevatten. Bankbiljetten werden uitgegeven van 1, 2, 3, 5, 10, 20 en 50 Tsjerwonetz.

De circulatie moet voor minstens 25 pCt. gedekt zijn door gouden munt en muntmetaal en door andere edele metalen of door waardevaste buitenlandse munten en voorts door goederen, effecten en schuldbekentenissen ten gunste der Bank, terwijl minstens $\frac{2}{3}$ van dit deel der dekking uit goederen en wissels moet bestaan. De geëmitteerde bankbiljetten dienen tot vermeerdering van de eigen middelen der Bank voor handelstransacties en tot verlening van korte crediten aan het Volkscommissariaat voor Financiën. Deze laatste bepaling, waarvan het Volkscommissariaat voor Financiën geen gebruik heeft gemaakt, is opgenomen voor het geval van force majeure. Indien deze zich voordoet moet het Volkscommissariaat voor een dekking in goud van 50 pCt. van het opgenomen credit zorgen. De inwisseling der bankbiljetten tegen goud vindt voorloopig niet plaats en de wet bepaalt zich in dit opzicht tot de opmerking, dat de termijn, waarop de inwisselbaarheid zal ingaan, bij een afzonderlijk besluit zal worden vastgesteld.

De emissie geschiedt, zooals gezegd, volgens het Engelsche systeem. Een afzonderlijke emissie-afdeeling met eigen balans werd opgericht, wier werkzaamheden door den emissieraad worden gecontroleerd. De balans van de emissie-afdeeling moet tweemaal per maand worden gepubliceerd.

De Tsjerwonetz had succes. De belangstelling voor hem groeit van dag tot dag en de bevolking neemt hem gaarne in betaling aan. De stabiliteit van den Tsjerwonetz, gemeten aan waardevaste buitenlandse valuta, was verrassend. Slechts in Mei jl. vertoonde de koers ten gevolge van het Russisch-Engelsch conflict eenmaal een daling van 28 pCt.; op 2 April jl. was nl. de koers £ 1.14 en op 16 Mei £ 0.73. In het begin van Juni werd echter de koers van voor het conflict weer overschreden. De stabiliteit van den Tsjerwonetz heeft niet slechts de Russen, doch ook de buitenlanders verrast. De eerste poging het geld wezen weder gezond te maken heeft ongetwijfeld succes gehad. Het komt er slechts op aan, dat de Staatsbank den gunstigen toestand in de toekomst zal kunnen blijven handhaven.

Een van de wezenlijke gevolgen van de invoering van den Tsjerwonetz schijnt wel het groeien van de saldi in rekening-courant in deze munt, zoowel bij de Staatsbank en haar filialen, als bij alle andere creditinstellingen. De saldi in Roebels waren voor de creditreuten, het is duidelijk, een nadeelige zaak. Dientengevolge namen de tegoeden bij de banken voor het verschijnen van den Tsjerwonetz in het algemeen slechts langzaam toe. Het bedrag der rekening-courant saldi in Sovjet Roebels bedroeg op 1 December 1922 147.064.433 (Emissie 1923), welk bedrag overeenkomt met 27.750.000 Goudroebels. De rekening-courant saldi vertoonden op het einde van 1922 in het geheel geen stijging. Sedert de invoering van den Tsjerwonetz, het voeren van de rekeningen der Staatsbank in deze munt en de invoering der Tsjerwonetz-deposito's is de toestand aanzienlijk veranderd. De saldi en rekening-courant bij de Staatsbank bedroegen in duizenden Tsjerwonetz:

Op 1 Februari.....	1.823	Op 1 Juli.....	10.344
„ 1 Maart.....	2.677	„ 1 Augustus....	11.917
„ 1 April.....	4.833	„ 1 September... 14.360 ¹⁾	
„ 1 Mei.....	7.094		

De laatste gepubliceerde balans van emissie- en bankafdeeling gecombineerd is die per 1 September l.l. De telling bedroeg toen bijna 72 miljoen Tsjerwonetz. De telling bedroeg toen bijna 72 miljoen Tsjerwonetz tegen ruim 58 miljoen op 1 Augustus, bijna 48 miljoen op 1 Juli en bijna 10 miljoen op 1 Februari 1923. De biljettenomloop steeg van 1.930.000 op 1 Februari tot 9.600.000 op 1 Juli en 13.500.000 resp. 18.400.000 Tsjerwonetz op 1 Augustus en 1 September.

Doordat het eigen kapitaal der bank in Roebels blijft opgevoerd vertoont het een belangrijke daling in Tsjerwonetz. Deze bedroeg van 1 Juli op 1 Augustus 55.000 Tsjerwonetz, waardoor het kapitaal van 172.000 op 117.000 Tsjerwonetz terugliep. De saldi in rekening-courant, die 1 Februari l.l. 1.823.000 Tsjerwonetz bedroegen, waren op 1 September gestegen tot 14.360.000 Tsjerwonetz. In den laatsten tijd vertoont de post vooral bij de filialen een stijging; van 1 Juli op 1 Augustus daalden zij bij de Hoofdbank zelfs een weinig.

De werkzaamheden van de Hoofdbank ontwikkelen zich meer en meer in de richting van die van een centrale bank, die van de filialen in de richting van spaar- en creditbanken, welker actief bedrijf van den groei der vreemde middelen afhangt. Dit verschil in ontwikkeling van de passiva bij de Directie en de filialen weerspiegelt zich natuurlijk in de samenstelling der activa. Terwijl bij de filialen een sterke groei van de disconto's en de beleeningen valt te bespeuren, treedt bij de Directie een belangrijke stijging van de posten buitenlandse bankbiljetten, vreemde munt, wissels op het buitenland, tegoeden in het buitenland, edele metalen en Nostro-tegoeden op. De beleeningen en disconto's paraisseeren op de gezamenlijke balans per 1 September l.l. met 28.218.650 Tsjerwonetz tegen 19.853.685 op den eersten Juli en 2.933.000 op 1 Februari 1923.

De post „Edel metaal en vreemd geld" steeg van 4.075.000 Tsjerwonetz op 1 Februari tot 8.833.887 Tsjerwonetz op 1 Juli en 12.605.592 Tsjerwonetz op 1 September l.l.

Tot de reconstructietaak van de Staatsbank behoort o.a. de bevordering van den Russischen buitenlandischen handel. Tot dit doel knoopte de Bank reeds in het begin van haar werkzaamheden betrekkingen met buitenlandse banken aan. Tegenwoordig heeft de Staatsbank correspondenten in alle grootere landen der wereld.

In de tabellen op de vorige blad. vindt men in de eerste plaats de gecombineerde balansen per 1 Febr., 1 Juli, 1 April en 1 September l.l. en voorts de balansen van de emissie-afdeeling op den eersten van elke maand van 1923, benevens die per 15 December l.l.

Na over de Staatsbank en hare werkzaamheden te hebben gesproken zullen aan de andere banken en creditinstellingen eenige regels worden gewijd. Slechts wanneer men zich een nauwkeurig beeld van de tegenwoordige Russische creditinstellingen kan vormen, kan men gemakkelijk den financieelen toestand van Sovjet-Rusland bgrijpen.

DR. S. MILLNER.

DE STUDIE VAN DE ECONOMIE AAN ONZE UNIVERSITEITEN.

Nog een Nabetrachting.

Zou het niet goed zijn, indien de Economisch-Statistische Berichten weer gingen doen, wat zij eenigen tijd geleden met zooveel succes bij het vraagstuk van de Medezeggenschap hebben gedaan: een aantal

¹⁾ Waarvan 3.325 tegoed van het Volkscommissariaat van Financiën, dat ook in Juli en Augustus onder creditreuten voorkwam. Over de daaraan voorafgaande maanden wordt van geen tegoed van het Volkscommissariaat melding gemaakt.

economisten in de gelegenheid stellen nog eens hun meening te zeggen over het onderwerp, dat met zoveel levendigheid in de Staatshuishoudkundige Vereeniging werd behandeld: De Studie van de Economie aan onze Universiteiten?

Maar zonder af te wachten, of de redactie zulk een reeks beschouwingen wil opnemen, voel ik mij genoodzaakt in deze kolommen het belangrijk onderwerp opnieuw ter sprake te brengen, nu Mej. Dr. E. C. van Dorp in het nummer van 16 Januari jl. tot een Nabetrachting overging.

Mijn standpunt ten aanzien van dit vraagstuk heb ik reeds meermalen uiteengezet. O.a. in het Annuaireum der R.-K. Studenten in Nederland, 1920, in het artikel „Wetenschappelijke Beoefening der Economie in Nederland”; in mijn artikel in Sociale Voorzorg, Sept. 1922, „Economische Wetenschap en Sociale Politiek”; en nu nog onlangs bij de debatten in de genoemde vereeniging. Maar de strekking van dit artikel is hoofdzakelijk polemisch; het beoogt in te gaan tegen eenige opvattingen, die mej. v. Dorp kenbaar maakt.

Het is altijd aangenamer te kunnen wijzen op wat ons vereenigt, dan wat ons verdeeld houdt. Zoo ga ik ten volle mee met de wenschen van deze economiste voor een Economische Faculteit. Zoo kan m.i. heel gerust de economie als onderdeel van het candidaats-examen der juristen verdwijnen. Maar veel verder gaat, helaas, de eenheid niet. Ik voel mij integendeel gedrongen tot een zoo stellig mogelijke bestrijding, al zal ik mij daarbij bepalen tot de door mej. van Dorp ontwikkelde inzichten over de economische wetenschap en bijv. niet ingaan op haar wonderlijk plan voor „een hervorming van de juridische opleiding”, „dat wij krijgen een Mr.'s titel, die het resultaat is ongeveer van de tegenwoordige studie der vooruit, d.w.z. die niet veel meer waarborgt, dan dat de houder een zeker aantal wetten uit het hoofd heeft geleerd¹⁾; maar die dan ook alleen de qualificatie voor lagere ambten verschaft, en daarnaast een Dr.'s titel, die geveer de tegenwoordige doctoraten in de rechten en in staatswetenschappen samenvat.”

Laat ik beginnen met het naar voren brengen van de voornaamste passage uit bedoeld artikel:

„Nu is de eenige practische beteekenis der economie deze: dat zij ons een richtsnoer geeft ten aanzien van het economisch bereikbare van datgene, wat wij op grond van ethische normen zouden wenschen te bereiken. Zoo lang men dus het goed recht van verschillende richtingen zal blijven erkennen, zoo lang blijft de totale nutteloosheid der economie een feit. Zoo lang zal zij alleen zijn een persoonlijk genot voor enkele wetenschappelijk aangelegden. Wil men haar maatschappelijk nuttig aanwenden, dan moet zij die ééne erlangen: *autoriteit* voor datgene, wat op het oogenblik door de beste theoretici van alle landen als vaststaand resultaat der onderzoekingen wordt aangenomen. Een wetenschap die een dergelijk resultaat na honderd jaar werken niet zou kunnen aanwijzen, heeft geen recht van bestaan.”

Tot dit excess moet het komen. Of eigenlijk tot deze reeks van excessen. Want kolommen druks zouden noodig zijn om behoorlijk te commentarieren, wat er al aan buitensporigheid in deze uitspraken verscholen ligt. Maar de Liberale School in de Economie heeft lang genoeg geposeerd als „de” vertegenwoordigster der economische wetenschap, dat haar meest strijd-lustige vertegenwoordigster het eindelijk maar eens ronduit moest zeggen. En ik verheug mij erover, dat het eindelijk door dit — bijna had ik geschreven — „enfant terrible” is gezegd; want tot ver over de grenzen der economische wetenschap is de deftige familie nu gecompromiteerd. En waarschijnlijk worden deze excessen wel aanleiding voor de beste vertegenwoordigers dezer School om zichzelf te gaan herzien, en voortaan met minder pretentie te gaan meewerken aan den gemeenschappelijken economischen arbeid. Want wat moeten hiervan denken de wetenschappelijke ge-

neeskundige, de wetenschappelijke natuurkundige, de wetenschappelijke juristen?

Laten wij het geciteerde betoog eens gaan ontleden. Voor gewist het woordte de „practische beteekenis der economie”. Aangenomen, dat het doel waarmee wij de economie beoefenen, is: het inzicht verkrijgen in de vraagstukken der menschelijke welvaart; dat wij hopen, de eischen van onze „ethische normen” te kunnen bevredigen door onze kennis van het „economisch bereikbare”; mag dan toch ooit die „practische beteekenis” worden voorop gesteld? Nog eens: hoe moet waré wetenschappelijkheid daarover denken? Een vooraf over deze conclusie: „Zoolang men dus het goed recht van verschillende richtingen zal blijven erkennen, zoolang blijft de totale nutteloosheid der economie een feit.” Deze sprong is wel halsbrekend te noemen. Hier wordt dus de wetenschappelijke beoefening der economie als een nutteloosheid beschouwd, zoolang men het goed recht van verschillende richtingen erkent, en dat wordt als conclusie aanvaard uit „de eenige practische beteekenis der economie”. Het kan haast niet anders, of er moeten hier zinnestjes zijn weggevallen. Want, indien niet, wat dan te denken van deze conclusie? Zoo lang scheikunde, natuurkunde, geneeskunde verschillende „richtingen” erkennen, zijn die wetenschappen een „totale nutteloosheid”, en wel op den deugdelijken grond, dat haar „conige practische beteekenis” is, „dat zij ons een richtsnoer geven ten aanzien van het scheikundig, natuurkundig, geneeskundig bereikbare!” De schrijfster gaat voort: „Wil men haar (de economie) maatschappelijk nuttig aanwenden, enz.”, maar is dat soms op de eerste plaats een kwestie van willen of van kunnen? Natuurlijk moet eerst het *kunnen* vaststaan, en eigenlijk is dat kunnen geheel en al voldoende. En wat wordt hiervoor, volgens mej. van Dorp, vereischt? Niets meer of minder dan: „*autoriteit*” voor datgene, wat op het oogenblik door de beste theoretici van alle landen als vaststaand resultaat der onderzoekingen wordt aangenomen”. En vóór men nog van zijn verbazing over zoiets is gekomen, komt er nog een uitspraak, die de vorige zoo mogelijk in geduchtheid overtreft: „Een wetenschap, die een dergelijk resultaat na honderd jaar werken niet zou kunnen aanwijzen, heeft geen recht van bestaan.”

Jammer genoeg wordt ons niet heel duidelijk gemaakt, hoe wij kunnen komen tot een *redelijk* „*autoriteitengeloof*”, dat mej. van Dorp „tot op zekere hoogte” noodig acht. Nietwaar, gelooven is: aannemen op gezag; maar redelijk gelooven is: aannemen op een gezag, dat onomstootelijk is gefundeerd. En waar wijst mej. van Dorp ons nu heen? „Gaaf tot de Oostenrijkers!” roept ze ons toe. Het is bijna een verrukkelijke naïveteit. Wij worden niet verwezen naar den een of anderen Oostenrijker, neen naar „de” Oostenrijkers, alsof we niet wisten dat tusschen eenigen van hen (bijv. Böhm en Menger) levenslang over eenige belangrijke grondproblemen diepgaand verschil van meening heeft bestaan. Maar waarom naar de Oostenrijkers? Omdat bij hen te vinden is de „ware theorie”. En niemand mag dan ook „een graad van Dr. in de economie” bereiken, „die de theorie in den zin der Oostenrijksche school niet zou kunnen dorgronden”. Maar waarom hebben die Oostenrijkers — nu worden maar heengestapt over hun onderlinge geschillen — de ware theorie? Het bewijs wordt geleverd! Ziet het hier, in al zijn eenvoud zeer bevallig: „De ontoereikendheid der oude waardeleer van Smith en Ricardo en daarmede die van Marx, is sinds lang ingezien; zij heeft het veld moeten ruimen voor de z.g. Oostenrijksche. Een wetenschappelijk socialist als de heer R. Kuyper heeft dit volmondig erkend”. Wie begrijpt nu niet, dat wij thans bij het recht adres zijn? Wat doet zoo'n man als Prof. Cassel nu nog met zijn z.g. waarde-vrije economie! Hoe krijgt een Dr. Berthold-Missiaen het in zijn hoofd nog te spreken over „De stand der waardeleer” en de toereikendheid der Oostenrijksche leer te betwijfelen! Van waar de euvele moed van een

¹⁾ Cursiveering mijnerzijds. — V.

J. van der Wijk, om in „De Socialistische Gids” artikelen te publiceren onder dezen titel: „De Oostenrijksche of puberechtsche waardeleer”¹⁾ En hoe dorst ik zelf, te beginnen met mijn „Arbeidsloon”, mij geheel onbevredigd te verklaren met de z.g. grenswaarde-theorie, zooals reeds vroeger bijv. een Armand Diepen dat had gedaan²⁾, en later zoo talloos veel anderen! Mais raillerie à part, men begripte mij goed: ik betwist mej. van Dorp en haar medestanders allerminst het recht om bij Menger en Böhm te blijven zweren! Maar laten zij de oogen niet sluiten voor een zoo tastbare realiteit als het diepgaand meeningsverschil over de wetenschappelijke waarde van de Oostenrijksche waardeleer. Juist thans wordt die leer, mogelijk volmaakt ten onrechte, op de hevigste wijze aangevallen. Laat mej. van Dorp haar met alle beschikbare krachten verdedigen, maar zich niet van deze zaak afmaken met het verheffen van die leer tot een autoriteit, waaraan men eenvoudig heeft te gelooven. Zij wordt dan gelijk aan die biologen, die beginnen met het opvorderen van geloof aan de evolutieleer, en iedereen als onwetenschappelijk buitensluiten, die dit geloof niet belijdt. Zóóveel onwetenschappelijkheid zijn wij langzamerhand te boven. Er is een tijd geweest, dat tot schade van de wetenschap, bekrompen geesten, aanhangers van een bepaalde theorie of leer, geen andere wetenschappelijkheid erkenden dan die hun theorie of leer mede aannam. En al die theorieën en leeren zijn vergaan en hebben plaats gemaakt voor andere, waarop helaas nieuwe bekrompen geesten dezelfde methode wilden toepassen. Maar de besten hebben uit dit proces van ontstaan, bloeien en vergaan geleerd, voorzichtig te zijn met elke theorie en zelden of nooit tot een leer te besluiten. Zij hebben erkend de beperktheid van ons wetenschappelijk vermogen, steeds meer ingezien, dat ieder van ons maar wat worstelen kan met de feiten, om dan met meer of minder succes, gedurende korter of langer tijd, een theorie of een leer te kunnen handhaven. Er is geen enkele wetenschap te noemen, die korter of veel langer dan „honderd jaar” werd beoefend, die niet op deze wijze de betrekkelijkheid van alle kennis heeft moeten erkennen.

Men versta mij wel: even goed als mej. van Dorp wil ook ik „het diletantisme” den kop indrukken; maar moet dat soms worden bereikt met een absurditeit als het verheffen van de Oostenrijksche School tot een autoriteit aan wie men moet gelooven? Moet daarvoor worden geconstrueerd zoiets als een economische catechismus, bevattende „de waarheid van enkele alles beheerschende economische beginselen”? Niemand heeft recht zich met eenig gezag over economische vraagstukken te uiten, tenzij vast staat, dat hij zich met de borst op de studie van die vraagstukken toelegt. En de vorming van een Economische Faculteit is daarom van zoo groot belang, omdat wij, weliswaar geen absolute zekerheid, dan toch een zeer groote waarschijnlijkheid zullen krijgen, dat er een scheiding komt tusschen wetenschappelijke en onwetenschappelijke economie, beter gezegd: tusschen wetenschap en bounhazerij. Wie de scheiding wil *forceeren* met het tusschenschuiven van een autoriteitengeloof, en nog wel een geloof aan een autoriteit, wier gezag door zeer ijverig studeerenden wordt betwist of ontkend, begaat niet anders dan een daad van echte . . . onwetenschappelijkheid.

Ik wil nog even verder gaan. Ik zou willen vragen, welke economische waarheden mej. van Dorp toch wel in haar economischen „catechismus” zou willen zetten? Wij weten nu al, dat de Oostenrijksche waardeleer een cereplaats krijgt. Maar wat nu nog meer? Wij lezen, dat wij moeten afzweren: het willen „doorgronden” van de „theorie” met „het zoeken naar wetmatigheid uit feitenreeksen, dus door waarneming”.

1) Zie „De Socialistische Gids” Sept., Oct., Nov. 1923.

2) In zijn belangrijk werk: De waarde en de waarde van den handarbeid.

Het is weer een hard gelag voor zooveel van ons, die nu eenmaal in het zoeken van die feitenreeksen het eenig heil voor een goede economische theorie zien. Wilden wij tot de economische „uitverkorenen” komen te behooren, wij zouden immers de economische theorie moeten willen, beter gezegd, maar erger nog met het oog op onze „economische zaligheid”, moeten kunnen „doorgronden” „als de wiskunde der economische feiten”. Een kwade zaak ook bijv. voor iemand als prof van Blom, die immers verklaard heeft het „vooralnog twijfelachtig” te achten, „welke winst van dien kaart (de wiskunde) op den duur zal te wachten zijn”¹⁾ Welnu, hij verneme met zooveel onzer zijn „oordeel”! „Het mathematisch denken (is) de proefsteen voor de geschiktheid voor de economische studie. Men kan vol belangstelling zijn voor de menschelijke zijde van het economisch gebeuren, maar niettemin niet den minsten aanleg hebben voor de economische theorie.”

Meer gegevens voor een beknopte „economische geloofsleer” krijgen wij niet. Hoe gaarne zouden wij willen weten, welke toch die „eenvoudigste waarheden” zijn, die „de menschheid” in arren moede „in den wind slaat” en die „in betrekkelijk korten tijd” zijn „bij te brengen”. Oostenrijksche waardeleer in Wiskunde? Wij hadden juist even den tijd, en nu ontgaat ons zoo schoone gelegenheid!

Maar laten wij maar zoo onvoorzichtig zijn „in dezen droevigen tijd”, „den ongelovigsten Thomas” te blijven spelen! Want wij herinneren ons een brochure van deze priesteres van het ware economisch geloof, „Het bankroet der tegenwoordige sociale politiek”²⁾ Zij is van tamelijk recenten datum, en dus mogen wij niet veel anders verwachten in een nieuwe openbaring. Maar dan waag ik het met mijn ongelooft!

's-Gravenhage, 17 Jan. 1924.

J. A. VERAART.

DE TABAKSHANDEL IN 1923.

Kon men het jaar 1923 geheel op zichzelf beschouwen, d.w.z. zonder rekening te houden met de verdere waardevermindering der in de vorige jaren gekochte voorraden en de afwikkeling der oude verkoopen, dan zou wel blijken dat dit voor den tabakshandel minder reden tot klagen gegeven heeft dan het daaraan voorafgaande jaar.

Zondert men de voor Amerika geschikte merken en enkele andere fancy-sorteringen uit, dan heeft de handel vrijwel gedurende het geheele jaar zijn materiaal kunnen koopen op een basis die zonder overdreven risico een voldoende winstmarge liet.

Weliswaar is door de ongunstige toestanden in de sigaren-industrie, zoowel in Holland zelf als in geheel Centraal-Europa, de afzet nog steeds veel beperkter dan vóór den oorlog, daartegenover staat dat in het begin van 1923 het restant der oude voorraden Java-tabak eindelijk van de markt verdween, terwijl het quantum van den 1922er oogst zoowel van Java als van Sumatra, beduidend kleiner was dan vroeger.

Natuurlijk blijft de toestand in Duitschland en de vraag wat de naaste toekomst daar voor het artikel zal brengen, immer zorg baren, daar dit land als afnemer voor den handel in het algemeen nog steeds verreweg de belangrijkste rol speelt.

Ook in 1923 nam de uitvoer naar Duitschland sterk af, nl. van circa 30 miljoen Kilo's Java en Sumatra in 1922, tot circa 25 miljoen Kilo's; toch moet men de energie bewonderen waarmede de Duitsche fabrikanten, vooral zij die voor de binnenlandsche consumtie werken, aan de soms onoverkomelijk schijnende moeilijkheden van het valuta-vraagstuk het hoofd hebben weten te bieden.

In de laatste maanden van het jaar leek het of eenige verbetering intrad. Daar in Duitschland voorraden zoo te zeggen niet bestaan, is het duidelijk dat elke

1) Zie zijn „De Economie als Juristenvak”, blz. 9.

2) Zie mijn artikel „Economische wetenschap en sociale politiek”, in Sociale Voorzorg, Sept. 1922.

kleine opleving in de industrie dadelijk haar invloed doet gelden. Het is echter nog rijkelijk vroeg om te oordeelen of dit werkelijk het begin eener blijvende verbetering zal zijn.

Enkele malen werden door Regie-landen groote quantum Java-tabak met één slag uit de markt genomen, o.a. in het begin van het jaar door Servië, en in den zomer door Tsjechoslowakije, hetgeen natuurlijk een stimulerenden invloed op de markt had.

In het najaar ontstond er dan ook voor alle goedkoopere soorten een stijgende tendens, welke soms vrij vlotte marktinzettingen mogelijk maakte.

Zooals gewoonlijk profiteerde hiervan het meest de tabak in de laagste prijzen.

De aanvoeren in 1923 bedroegen in totaal circa 82 miljoen Kilo's tegen 68 miljoen Kilo's in 1922; zij waren verdeeld in ongeveer

50 miljoen Kilo's	Sumatra en Java
12 „ „	Noord-Amerikaansch
11 „ „	Zuid-Amerikaansch
4 „ „	Grieksch en Turksch
5 „ „	Diversen (Britsch-Indisch, Algiersch, Chineesch, enz.)

In vergelijking met verleden jaar bleven de quantum voor Java- en Sumatrabak nagenoeg gelijk; de aanvoeren der bijsoorten gaven een vrij belangrijke vermeerdering te zien, hetgeen echter op den gang van zaken geen nadeeligen invloed uitoefende, omdat het grootdeels in het begin van het jaar nog op lage basis gekochte partijen betrof, waarvan de afzet geen moeilijkheden bood.

Over het algemeen waren de voorraden in tweede hand eind 1923 dan ook niet bijzonder groot, terwijl de eerste hand voor het eerst sinds geruimen tijd in het nieuwe jaar overging zonder voorraad uit oude oogsten.

Bij inschrijving werden aangeboden:

Circa 280.000 pakken	Java-tabak
„ 188.000 „	Sumatra-tabak
„ 1.000 „	Borneo-tabak
„ 10.000 „	Bijsoorten.

Dooreengenomen kan men zeggen dat in den loop van 1923 de omblad-prijzen ongeveer stabiel gebleven zijn, met eenige verhooging in het najaar, terwijl de prijzen voor binnengoed en alle tabak voor kerf geschikt, reeds in het midden van het jaar wat begonnen aan te trekken en in het najaar een zeer sterke stijging toonden.

Ook in 1923 bleef de vermeerderde belangstelling voor sigaretten- en kerftabak, reeds herhaaldelijk te dezer plaats besproken, bestaan. Verschillende belangrijke firma's, welke zich vroeger uitsluitend met sigarrentabak bezighielden, zijn zich thans ook op kerftabak gaan toeleghen.

De 1922er Sumatra-oogst leverde 193.219 pakken, verkocht tot circa 224 cents per ½ KG., tegen 163.681 pakken, verkocht tot circa 194 cents per ½ KG. het jaar tevoren. De totale waarde van dezen oogst bedroeg dus circa 66 miljoen gulden, tegen 48 miljoen gulden voor den 1921er oogst.

In doorsnee kan het oordeel over den oogst niet meer dan middelmatig luiden. Naast enkele buitengewoon mooi geslaagde partijen, zooals men die nagenoeg bij elken oogst aantreft, vond men onder het plukblad veel partijen welke in kleur te wenschen overlieten, terwijl ook nogal wat vochtige tabak in den oogst voorkwam; bovendien werd vaak over de sortatie geklaagd. Ook het zandblad toonde dezelfde fouten en bevatte weinig goedsoortige heldervale merken, daarentegen een groot quantum miskleurige dikwijls wat geelachtige tabak, waarin nogal eens wat druk voorkwam.

Het voor de importeurs zeer gunstige resultaat van dezen oogst is dan ook weder voor een groot deel te danken aan de enorme prijzen die de Amerikaanse koopers voor alles wat maar eenigszins voor hun doel passend scheen, aanlegden.

Naar Amerika werden uit dezen oogst verkocht

circa 40.000 pakken tegen circa 28.000 pakken uit den vorigen oogst.

Na Amerika traden als koopers het meest op den voorgrond Zweden, aan de inkoopers van welk land het soms gelukte in concurrentie met Amerika de hand te leggen op het allerbeste wat de oogst bood, en de voornaamste Hollandsche fabrikanten, welke laatsten zich hoofdzakelijk voor de betere merken van het zandblad interesseerden.

Zooals in den aanhef reeds vermeld, waren de prijzen voor het overige deel van den oogst niet bovenmatig hoog. Vooral in den aanvang der campagne waren daardoor nogal eens coulante markt zaken mogelijk.

Duitschland bleef bij de inschrijvingen meer op den achtergrond, evenals de meeste Regie-landen. Direct als koper trad, behalve Zweden, ook dit jaar alleen Hongarije op, dat een beperkte hoeveelheid Sumatra en Java in de zomer-inschrijvingen insloeg.

Nagenoeg het geheele in Holland aangevoerde quantum kwam op de gewone wijze bij inschrijving met uitzondering van het product van enkele kleinere ondernemingen, hetwelk vóór het begin der campagne aan Amerikaanse koopers uit de hand verkocht werd.

Volgens onderlinge overeenkomst der producenten blijft het quantum van den 1923er Sumatra-oogst eveneens beperkt tot circa 195.000 pakken.

Den nadeeligen invloed dien deze beperking op den kostprijs heeft, tracht men langzamerhand te verminderen.

In verband hiermede zal het quantum van den 1924er oogst vermoedelijk op circa 210.000 pakken bepaald worden.

De 1922er oogst toont met een kostprijs, welken men op 160/170 cents ramen kan, reeds een vrij belangrijke verlaging vergeleken bij zijn voorganger. De hoop mag gekoesterd worden dat in dit opzicht de 1923er oogst een niet onbelangrijke verdere vermindering zal te zien geven, hetgeen voor de toekomst een factor van groot gewicht is, waar de risico's door de producenten geloopt bij een kostprijs als de laatste jaren gegolden heeft, onevenredig groot zijn.

Het quantum Java dat van den 1922er oogst naar Holland kwam, kan men, ruw genomen, schatten op circa 350.000 pakken, waarvan circa 280.000 pakken op de gewone wijze bij inschrijving aan de markt kwamen.

De meeste Vorstenlanden-importeurs volgden weder het systeem dat de Amerikaanse koopers de passende merken uit de partijen uitzoeken alvorens deze aan de markt komen, waartegenover dezen zich verplichten een zeker percentage daaruit in elk geval te nemen.

Daar van Bezoeki dit jaar zeer weinig voor Amerika gekocht werd, speelden de Amerikanen in de Java-inschrijvingen geen rol en hadden deze over het geheel een kalm verloop.

De uitval van de Vorstenlanden-tabak was in het algemeen slechts matig; gedeeltelijk was de tabak wat vochtig en iets zoetig, gedeeltelijk eentonig bruin en donkerbruin, alleen voor omblad en binnengoed geschikt.

De Bezoeki viel wel vrij rijk, maar was nogal eens wat dik van blad en zwaar op de hand, voor fijn omblad minder geschikt.

Het verbruik zoowel van Vorstenlanden als van Bezoeki, is tamelijk eenzijdig geworden, daar mooi dek hierbij de laatste jaren in de inschrijvingen slechts sporadisch voorkwam.

Een uitzondering maakten in 1923 slechts het product van eenige weinige Vorstenlanden-ondernemingen, en voor zoover de Bezoeki's betreft, in hoofdzaak enkele speciaal voor Zwitserland passende partijen, waarvoor ook dit jaar veel animo bestond tot prijzen hooger dan men voor dit doel sinds jaren aangelegd heeft.

Een groot deel zoowel van de Vorstenlanden als van

de Bezoeki's werd weder kerf verkocht, hetgeen onder de gegeven omstandigheden een geluk te noemen is, daar het quantum voor de sigarenfabricage alleen ongetwijfeld rijkelijk groot geweest zou zijn.

Het quantum Krossok, dat uit dezen oogst naar Holland kwam, bleef klein, terwijl ook thans weder een belangrijk deel daarvan buiten de inschrijvingen van de markt genomen werd.

Van Borneo kwamen slechts 975 pakken bij inschrijving, welke verkocht werden tot circa 158 cents per $\frac{1}{2}$ KG.; in verband met de voorkeursrechten, welke voor deze tabak als product der Britsche Koloniën in Engeland gelden, wordt deze soort langzamerhand van minder betekenis voor de Hollandsche markt.

In de „Bijsoorten” vindt de handel meer en meer ondershands plaats; bij inschrijving kwamen slechts circa 10.000 pakken Braziel, Domingo en Paraguay.

Toch vonden, vooral in de eerstgenoemde twee soorten, belangrijke aanvoeren plaats, gedeeltelijk directe importen, gedeeltelijk via de Antwerpsche markt ingekocht.

Deze partijen werden door de stijging in prijs van alle goedkope soorten doorgaans gemakkelijk verkocht; inmiddels zijn verdere importen veel moeilijker geworden door de verhooging van de prijsbasis in de productielanden.

Lijkt het geïmporteerde quantum Noord-Amerikaansche tabak hoog, voor den handel heeft deze soort niet heel veel betekenis gehad, daar het grootste deel direct door de fabrikanten ingevoerd werd.

Hierbij kwam dat de hooge prijsbasis in Amerika voor alle soorten de Hollandsche handelaars weinig tot zaken kon animeeren. In verhouding laag belven alleen de prijzen voor ordinaire Kentucky's; deze hebben echter voor de Hollandsche markt niet veel belang en vormen dan ook de eenige soort goedkope tabak, welke van de algemeene prijsstijging in den loop van 1923 nagenoeg niet geprofiteerd heeft.

Oriëntaalsche tabak is een der weinige soorten waarvan de handel zich bijna uitsluitend in handen van enkele belangrijke huizen concentreert, gevolg van de bijzondere moeilijkheden en risico's aan deze branche verbonden.

De aanvoeren bleven ongeveer op hetzelfde peil van verleden jaar, en de prijzen bleven hoog, vooral voor de ordinaire soorten.

In andere bijsoorten (Britsch-Indisch, Chineesch, Algiersch, Manilla, e.d.) vonden in 1923 vrij bevredigende zaken plaats.

De Hollandsche Sigaren-Industrie had in 1923 nog weinig stof tot roemen. Een gunstig teeken is dat de invoer der Duitsche sigaren nagenoeg geheel opgehouden is. Vooral de fabrieken, welke zich meer in het bijzonder op de Hollandsche consumtie toeleggen, hebben dan ook meestal vrij geregeld werk gehad. Door de voortdurende stagnatie in den export is de onderlinge concurrentie hoe langer hoe groter geworden. Hierdoor en door de hooge eischen, welke het publiek vooral aan het uiterlijk der sigaren blijft stellen, is het uiterst moeilijk — zoo niet onmogelijk — geworden bij den verkoop naar het binnenland een redelijke winstmarge te bedingen.

In den export heeft zich nog geen verbetering voorgedaan. Integendeel is het cijfer daarvan nog iets gedaald, hetgeen echter toe te schrijven is aan het feit, dat het in 1923, trots de medewerking die Rijk en verschillende gemeenten bereid waren in den vorm van een bijslag op de loonen te verleenen, niet is mogen gelukken met de Spaansche Regie een contract voor den aanmaak van een quantum Senioritas van eenige betekenis, af te sluiten.

F. M. v. E.

DE POSTCHEQUE- EN GIRODIENST.

Mr. G. Schwartz te Heemstede schrijft ons:

Mede naar aanleiding van de beschouwingen van Prof. Bruins in de E.S.B. van 26 December j.l., in

zake de reorganisatie van den Postcheque- en Girodienst, zij het mij vergund het volgende op te merken.

De vraag, die Prof. Bruins in hoofdzaak aanroert: centralisatie of decentralisatie? is inderdaad een punt van belang; de argumenten, die hij voor herstel der decentralisatie aanvoert, komen mij intusschen niet geheel steekhoudend voor.

Prof. Bruins stelt ten aanzien van de functie van den dienst voorop, dat het eigenlijke giroverkeer op den voorgrond dient te staan; ongetwijfeld is dit juist. Naast overschrijvingsdienst zal de P.C.G.D. echter z.i. tevens uitbetalingsdienst dienen te zijn; bij centralisatie nu zou deze functie worden belemmerd, omdat men eenige dagen op zijn geld zal moeten wachten.

Op dit punt lijkt mij te zwaar de nadruk gelegd. Dat het eenige dagen moeten wachten — de practijk zal den omvang van dat wachten hebben uit te wijzen — onaangenaam kan zijn, wordt toegegeven; dat anderzijds aan elk bezwaar van iederen belanghebbende bij de reorganisatie moet worden tegemoet gekomen, zal wel niemand willen vragen. Wat het bezwaar in kwestie aangaat, — niet iedere rekeninghouder, die wenscht te beschikken over zijn saldo heeft haast; het openen van een locale rekening en gebruik maken van de telegraaf heffen het bezwaar, voor zoover het bestaat, ten deele weer op, terwijl bovendien bij groote categorieën van rekeninghouders — ook door Prof. Bruins gereleveerd — vooruit bekend is, wanneer over contante middelen moet worden beschikt. Het bezwaar lijkt mij dus minder groot, dan Prof. Bruins het voorstelt; of men hetgeen ervan overblijft, heeft te accepteren, hangt meer ervan af, welke voordeelen verder aan centralisatie kunnen zijn verbonden. Hetzelfde geldt ten aanzien van de door Prof. Bruins aangestipte mogelijkheid, dat n.l. bij centralisatie van den Rijksgirodienst via de oprichting van gemeentelijke en andere giro-instellingen toch practisch een decentralisatie ontstaat; inmiddels staat men bij de gemeentelijke girobanken voor de vraag, of in dat geval een optreden daartegen niet gemotiveerd zou zijn te achten, niet omdat zij den Rijksgiro be-concurreren, maar omdat zij in het meerendeel der gevallen op zich zelf onwenselijk zijn.

Decentralisatie zou voorts ook daarom zijn aan te bevelen, omdat de dienst bij de postkantoren vóór de centralisatie uitstekend liep. Ik zou hier willen vragen: is het Prof. Bruins bekend, dat destijds dagelijks belangrijke hoeveelheden verbeter-nota's door het hoofdkantoor aan de postkantoren werden verzonden, wijzende op duizenden fouten per jaar en dit bij een controle met belangrijken achterstand? Hierdoor stond men aan omvangrijke malversatiën bloot; die malversatiën hebben plaats gehad¹⁾ en zolang de dienst niet geheel op orde is, is de kans niet uitgesloten dat nog meerdere aan den dag komen.

Uitsluiting van de mogelijkheid van malversatiën — voor zoover ten minste doenlijk — is een belang, waarvoor andere overwegingen hebben te wijken; geen stelsel, welk dan ook, kan in practijk worden gebracht, wanneer het op zich zelf die mogelijkheid openlaat.

Ook bij een gedecentraliseerd systeem zou verder de in het rapport van De Nederlandsche Bank voorgestelde groepscontrole voldoende zijn; de mogelijkheid van malversatiën, waarop ik reeds hierboven doelde, bestaat dan echter in even sterke mate als vroeger, juist omdat de controle achteraf geschiedt. Dit is bij centralisatie te ondervangen.

Hetzelfde geldt nog ten aanzien van een ander punt. Bij decentralisatie moeten na verrichting der debitering, lijsten worden vervaardigd voor de kantoren, waar gecrediteerd moet worden. Eerst daarna kan controle geoeffend, of die crediteringen ook inderdaad hebben plaats gehad, een controle, die uit den aard der zaak in verband met het sluiten van het geheel slechts op één centraal punt kan worden uitgeoefend.

¹⁾ In de bladen werd destijds o.a. melding gemaakt van een niet onbelangrijke malversatie te Kollum.

Ook hier dus *contrôle achteraf*, terwijl centralisatie juist beoogt, *contrôle* dadelijk bij de boeking.

Ten slotte stelt Prof. Bruins nog de vraag, waarom men niet eens bij de groote Engelsche depositobanken op onderzoek is uitgegaan, waar men voor dezelfde vraagstukken staat als een gedecentraliseerde girodienst hier te lande. Naast deze vraag stelt hij, dat de ter beschikking staande gegevens onvoldoende zijn om op grond daarvan de conclusie: centralisatie of decentralisatie te trekken. Deze twee punten zijn feitelijk samen te behandelen.

Vergelijking met het systeem der Engelsche banken is voor een bij de postkantoren ondergebrachten, gedecentraliseerden Girodienst hier te lande misschien vleeiend, maar toch minder juist. De geringe geschooldheid van het personeel was een hoofdoorzaak van het vastloopen van den dienst; zou men een girostelsel, beschikkende over een personeel van bankemployé's, in wier lijn toch de behandeling van giro's ligt — althans meer dan van postambtenaren — willen vergelijken met den toestand bij decentralisatie hier te lande en zou men hetgeen te verwezenlijken was in het eene geval, ook als juist in het andere geval willen aanbevelen?

Dit brengt mij op een ander punt, te zeer opvallend voor wie kennis nam van de vele meeningen en adviezen, betreffende de reorganisatie van den girodienst ten beste gegeven, om er niet een enkel woord over te zeggen.

Ik laat daar, dat vele der uitlatingen in kwestie te zeer details behandelen en te weinig het algemeen overzicht tot zijn recht laten komen. Gebrek aan de noodige gegevens zal naast de psychologisch verklaarbare neiging om aan te sturen op een regeling, het meest wenschelijk in *eigen* belang, hiervan wel de verklaring zijn. De vraag, die ik naar voren wilde brengen, is intusschen meer deze: heeft al die detailcritiek, in hoofdzaak theorie, wel veel belang?

Men beschikt hier te lande over ervaring, met het vroegere stelsel opgedaan; 't bleek — voor zoover na te gaan — aan ernstige bezwaren onderhevig. Verandering, tevens verbetering is dus noodig. In een land als België, ook wat aangaat oppervlakte, beter dan bijv. Engeland met ons land te vergelijken, beschikt men over ervaringen, opgedaan met een ander stelsel, dan aanvankelijk hier in gebruik. Die ervaringen zijn alleszins bevredigend; mede op grond daarvan beveelt men thans hetzelfde voor onzen girodienst aan. Heeft het daarnaast nu wel veel nut groote, meerendeels theoretische bezwaren te opperen, die bovendien onder soortgelijke omstandigheden elders practisch niet werden noch worden gevoeld?

Te weinig werd m.i. hieraan aandacht besteed; toch lijkt overweging van deze *feiten* naast alle *beschouwingen* de moeite waard, speciaal voor wie mocht meenen dat geen voldoende gegevens beschikbaar zijn om den toestand goed te beoordeelen.

G. SCHWARTZ,

SCHEEPVAARTONDERSTEUNING IN HET BUITENLAND.

III. 1)

Aan het slot van mijn vorig artikel, handelende over Portugal en Italië, deed ik de belofte thans een overzicht te geven van de maatregelen tot ondersteuning der nationale scheepvaart in Frankrijk, Engeland, Duitschland, België, Japan, Scandinavië en Spanje. Een niet gering program dus! En toch vergat ik nog het land te vermelden, welks ondersteuning tezamen met die van de reeds vroeger besproken landen, het meest in 't oog springt en ook de Nederlandsche scheepvaart beïnvloedt, nl. Turkije.

Turkije. Met het optreden van het nieuwe bewind valt ook hier een toenemend nationalistisch streven waar te nemen, dat zich ten opzichte van het bij uitstek internationale bedrijf der zeescheepvaart heeft

1) [Zie voor I en II pgn. 325 en 760 van den jrg. 1923. — Red.]

geuit door een stelselmatige tegenwerking der vreemde scheepvaart, ten behoeve van het nationale bedrijf.

Niettegenstaande het vredesverdrag te Lausanne¹⁾ stipuleert: „Turkey to grant to the ships of the other Contracting Powers a treatment equal to that which she grants to national ships . . .” schijnen de Turksche autoriteiten zich niet veel van deze bepalingen aan te trekken, hetgeen moge blijken uit het feit, dat zij in Juli de z.g. sanitaire rechten voor schepen verhoogden en wel zóó, dat vreemde schepen 5 piasters per ton moeten betalen tegen 2 piasters per ton voor Turksche schepen. Vreemde schepen, die behalve Constantinopel nog een andere Turksche haven aandoen, worden bovendien geacht hun reis in Constantinopel te hebben beëindigd, met het gevolg, dat zij deze hoge rechten dan dubbel betalen moeten.

Den lichterdienst in Smyrna hebben de Turken bijv. getracht in Turksche handen te brengen, door dezen tak van scheepvaartbedrijf eenvoudig aan buitenlanders te verbieden!

De kustvaart is in 't algemeen aan de Turksche vlag voorbehouden; slechts aan enkele buitenlandsche maatschappijen is hiertoe een bijzondere vergunning verleend. Het nieuwste is, dat het verrichten van loodsdiensden en bergingswerk aan buitenlanders verboden is op grond van het vredesverdrag van Lausanne.

Het komt mij voor dat de Turken op grond van het vredesverdrag hiertoe alleen gerechtigd zijn voor wat betreft de loodsdienst, *niet* wat bergingswerk aangaat. De Turken schijnen dit onder „kustvaart” te rekenen, doch wat hiermede is bedoeld staat duidelijk in het verdrag bepaald. Het gevolg is, dat in nood verkeerende schepen in Turksche wateren thans zonder bijstand zijn, daar tot heden alleen buitenlanders bergingswerk verrichtten!

Dit zijn eenige van de indirecte ondersteuningsmaatregelen, welke hoofdzakelijk bestaan in het maken van vlagonderscheid (flag discrimination). Directe middelen noem ik de volgende:

Het ligt in de bedoeling aan Turksche scheepvaartmaatschappijen minstens 5 jaar vrijdom van belasting te verlenen. De schepen der „Serain Sefain” de grootste Turksche reederij, welke onder *contrôle* staat der Turksche regeering, zullen van de betaling van alle rechten en heffingen in Turksche havens worden vrijgesteld. Niet onaardig is te vermelden wat hieromtrent in het vredesverdrag met de geallieerden staat: „There shall be the same absolute equality as regards dues, charges and payments of all kinds levied on ships, such as sanitary dues, port, quay, harbour, pilotage, quarantine, lighthouse and other similar dues”. (Ook een „vodje papier”?)

Ten slotte dient vermeld dat het in de bedoeling ligt aan de meergenoemde „Serain Sefain” een subsidie van 900.000 Turksche Ponden te verlenen voor het onderhouden van de kustvaart.

Frankrijk. Een Fransch Kamerafgevaardigde heeft gezegd: „Het budget van de handelsmarine is een budget van subsidies”. Dit is natuurlijk overdreven, daar het Ministerie van Scheepvaart zelf enkele diensten onderhoudt, maar waar is dat het grootste deel der toegestane gelden wordt opgeslokt door subsidies voor zeepostvervoer aan particuliere maatschappijen; directe ondersteuning dus in niet geringe mate. De grootste subsidie ontvangt de Messageries Maritimes. Voor hare maildiensten op het verre Oosten, Australië, Nieuw Caledonië, de Oostkust van Afrika en het Oosten van de Middellandsche Zee was voor deze maatschappij op de begrooting 1923 de kleinigheid van 32.417.000 francs toegestaan. De subsidie voor de Cie. Sud-Atlantique werd vastgesteld op 21.800.000 frs. voor hare lijnen op Brazilië en de La Plata rivier. Met voorbijgang van subsidies van tal van kleinere

1) Dit verdrag is nog niet in werking getreden, daar dit eerst geschiedt, nadat drie van de 4 groot-machten: Engeland, Frankrijk, Italië en Japan het verdrag zullen hebben geratificeerd, hetgeen tot nu toe nog door geen van hen gedaan is.

reederijen wil ik nog vermelden, dat de Cie. Générale Transatlantique voor haren New York-dienst frs. 2.500.000 subsidie kreeg en deze wordt thans totaal onvoldoende geacht, zoodat onderhandelingen voor verhooging der subsidie gaande zijn. Bovendien heeft deze maatschappij de regering te hulp geroepen om haar in staat te stellen twee nieuwe schepen te bestellen ten einde niet bij hare concurrenten ten achter te blijven. De staat zou de uitgifte der hiervoor benoedigde leening groot ruim 100 miljoen frs. garandeeren, waartegenover de staat een eerste hypotheek op de nieuwe schepen zou krijgen.

Verdere staatshulp staat op het programma, bestaande uit de aanwending van het saldo der oorlogsrisico-verzekering van 100 miljoen frs. tot stichting van een scheepvaart-credietfonds, waaruit aan scheepvaartondernemingen tot een bedrag van 400 miljoen frs. leeningen zouden kunnen worden verstrekt. Dit plan is ten minste thans aanbevolen door een regeeringscommissie, ingesteld om te onderzoeken welke middelen tot ondersteuning der scheepvaart zouden kunnen worden aangewend.

Ten slotte bestaat in Frankrijk een speciale subsidieering voor de tankschepen onder Fransche vlag, welker gezamenlijke tonnage thans ongeveer 150.000 ton bedraagt. Het totaal bedrag der subsidies aan de Fransche lijndiensten bedroeg in 1922 101.938.000 frs.

De Fransche Staat schiep in den oorlog een eigen koopvaardijvloot doch deze kon na den oorlog toch niet met particuliere ondernemingen gaan concurreren.

De liquidatie van deze vloot van ongeveer 800.000 ton, waartoe dit jaar besloten werd, is thans grootendeels voltooid. Het eindresultaat van deze onderneming is niet fraai te noemen: brengt men de belastingen, welke een particuliere onderneming aan den Staat zou hebben moeten betalen en rente voor geleende staatsgelden in rekening, dan komt men tot een totaal verlies van 2.548 miljoen frs., tegenover een liquidatie-opbrengst van 190 miljoen frs.

Evenwel valt de moed te loven, waarmede men met de staats-exploitatie heeft afgedaan, al was het veel te laat. De Franschen hadden beter gedaan, onmiddellijk na den oorlog het Engelsche voorbeeld te volgen!

De Fransche Staat is thans nog eigenaar van verschillende schepen, die in exploitatie zijn bij particuliere reederijen voor de vaart op de Fransche koloniën.

De kustvaart in Frankrijk, waaronder ook de vaart op Algiers is voorbehouden aan de nationale vlag. Dat dit niet zoozeer voordeelig voor Algiers is, moge uit het volgende blijken.

Wegens de-zeeliedenstaking te Marseille en in andere Fransche havens aan het einde van 1922 werd het kustvaartverbod voor vreemde schepen tijdelijk opgeheven. De vrije concurrentie deed onmiddellijk hare uitwerking gevoelen en den Algierschen handel werd het nu eerst duidelijk hoe duur hem het Fransche monopolie te staan kwam! Logischerwijze volgde hierop het dringend verzoek na beëindiging der staking om definitief met het voorbehoud aan de Fransche vlag te breken, op welk verzoek de heer Rio, onderstaatssecretaris der handelsmarine, afwijzend beschikte; het monopolie diende tot instandhouding der Fransche handelsvloot en dit was ook in het voordeel der Fransche kolonie!

Bij gelijke voorwaarden is ten slotte (bij Decreet van 28 Jan. 1922) aan schepen onder Fransche vlag een recht van voorkeur verleend voor het zeevervoer van goederen, toebehoorend aan of bestemd voor den Staat of andere publieke lichamen.

Een andere indirecte ondersteuningsmaatregel is het Decreet van 18 Maart 11., waarbij ontheffing van invoerrechten wordt toegestaan voor goederen komende van Fransch-Marokko, welke met Fransche schepen worden verscheept.

Men ziet, de scheepvaartondersteuning in Frankrijk is niet gering.

Engeland. Een heel ander beeld geeft Engeland. Behalve subsidies voor maildiensten en een leening van £ 2.600.000 aan de „Cunard” Stoomv. Mij., tegen 2½ pCt. rente voor den bouw van de twee grootste schepen ter wereld, bestond, naar ik meen, in dit land tot voor kort geen ondersteuning der nationale scheepvaart. Echter schijnt Engeland op den duur geen weerstand te kunnen bieden aan den helaas in de heele wereld toenemenden drang tot protectie.¹⁾ Onder de „Trade Facilities Act” werd in Juni jl. een garantie verleend aan de Royal Mail Steam Packet Comp. van £ 2.300.000 door de Britsche Regeering en van £ 430.000 door het Noord-Iersche gouvernement voor den aankoop in Engeland van materialen voor den bouw van 3 reeds bestelde schepen, een motorschip van 9.500 ton en 2 vrachtbooten van 20.000 ton. Zooals duidelijk is wordt echter met deze garantie-verleening voornamelijk werkverruiming in het land zelf beoogd.

Duitschland. Wat in Duitschland geschiedt of beter gedaan is zal den meesten lezers en daaronder zeker den reeders wel bekend zijn, doch volledigheidshalve dien ik het te dezer plaatse wel te vermelden.

Bij het „Reedereiabfindungsvertrag” van 24 Febr. 1921 werd den Duitschen reederijen een bedrag van 12 milliard mark ter beschikking gesteld voor gedeeltelijk herstel van de verliezen, welke de Deutsche koopvaardijvloot door inbeslagneming en uitlevering in en na den oorlog had geleden. Bedoeld was, hiermede de Deutsche koopvaardijvloot weder op ¼ van de vóór-oorlogsche sterkte te brengen, terwijl 90 pCt. van het geld voor aanbouw op Duitsche werven zou moeten worden besteed. (In dit verband zij vermeld, dat van Engelsche zijde de 418 verkochte voormalige Deutsche schepen £ 20.076.216 opbrachten, terwijl de waarde der Duitsche schepen in Amerika op \$ 300 miljoen werd geschat.)

Door de daling van de Mark werd het toegestane bedrag geheel onvoldoende voor het beoogde doel en een krachtens het bestaande „Vertrag” ingestelde arbitrage-commissie verhoogde de uitkeering later met 19 milliard Mark waaraan een op de loonverhoudingen gebaseerde glijdende schaal was verbonden. Mede door terugkopen in het buitenland werd de handelsvloot daarmede weder op ongeveer 2 miljoen ton draagvermogen gebracht.

Indirecte staats-ondersteuning door middel van vlagonderscheid is Duitschland bij het vredesverdrag van Versailles onmogelijk gemaakt.

Wel kan de invoering van het z.g. „Staffeltarif” voor het spoorweggoederenvervoer als een indirecte steunmaatregel beschouwd worden, welke voornamelijk door de daling van de Mark effect sorteerde. Hierdoor werden de spoorvrachten billijker naarmate de afstand langer werd en konden goederen uit midden- en Zuid-Duitschland dikwijls goedkoper via Hamburg of Bremen worden uitgevoerd dan via den Rijn en ons land, hetgeen uiteraard de Deutsche scheepvaart ten goede kwam.

Nu rest mij nog de behandeling van landen als België, Japan, Noorwegen, Zweden en Spanje.

D. K. v. L.

(Slot volgt)

AANDEELHOUDERS IN NAAMLooZE VEN- NOOTSCHAPPEN VAN VERZEKERINGEN.

Naar aanleiding van de opmerkingen, die de heer Mr. W. H. A. Elink Schuurman in het nummer van dit tijdschrift van 9 Januari heeft ten beste gegeven, past onzerzijds nog een korte slotbeschouwing. En wel niet zoozeer op grond van eenige verwachting, dat wij onzen criticus hiermede zouden bevredigen . . . il n'y a de pire sourd que qui ne veut entendre . . . maar omdat de heer E. S. in het bedoelde artikel

¹⁾ Dit werd geschreven vóórdat de jongste verkiezingen het tegendeel bewezen hadden.

eenige onjuistheden debiteert, die wij niet onweersproken mogen laten. Waar bovendien het geheele strijdpunt in een zeer kort bestek is samen te vatten, stellen wij er prijs op ons standpunt nogmaals in het kort uiteen te zetten.

Wij stellen dan voorop, dat zoo onze Directie zich al bereid heeft verklaard harerzijds een weg aan te geven, waarlangs wellicht een verbetering van de koersen van niet-volgestorte aandelen zou kunnen worden verkregen. — aan welke toezegging zij in haar beschouwingen in het nummer van 2 Januari uitvoering heeft gegeven — het niet van haar verlangd kan worden verder in te gaan op de denkbeelden, welke de heer E. S. in dit opzicht nader heeft trachten te ontwikkelen. Nog afgezien van de omstandigheid, dat hij hierbij onze uiteenzettingen stilzwijgend is voorbijgegaan, gelooven wij wel te mogen constateeren, dat zijn stelsel allerminst geschikt zal zijn om het beoogde doel te doen bereiken en dat een methode, die noodzakelijkerwijze ten gevolge zou hebben dat het dividend in een lager percentage zou worden uitgedrukt dan tot dusver gebruikelijk is, het vertrouwen van het publiek in niet-vol-gefourneerde aandelen wel nimmer zal kunnen bevorderen.

Het ligt voor de hand, dat eerder het tegenovergestelde bereikt zou worden en waar ieder onbevooroordeeld toeschouwer ons zulks — naar wij vertrouwen — gereedelijk zal toegeven, — ook de heer Elink Schuurman houdt hiermede in zijne beschouwing terecht rekening — wil het ons volmaakt overbodig voorkomen verder op dit deel van 's heer E. S. artikel in te gaan.

Ook overigens kunnen wij kort zijn.

De heer E. S. is niet bevredigd door onze uiteenzetting in zake den post op onze balans voorkomende, waarin een bedrag van f 57.764,— aan aandelen in diverse onder ons beheer staande assurantiemaatschappijen wordt vermeld. In een uitvoerig betoog, waarbij hij op de zonderlingste wijze de mogelijkheid van bijstorting op deze aandelen dooreenhaspelt met de eventualiteit van een gedwongen storting op de aandelen van den Nederlandschen Lloyd zelve, heeft hij trachten aan te toonen, dat door ons wel degelijk met een bijstorting op ons aandelenbezit rekening had moeten worden gehouden. Wij meenen niet beter te kunnen doen dan nogmaals uitdrukkelijk vast te leggen, dat, waar de bedoelde maatschappijen mede onder het beheer onzer vennootschap staan en haar winst of verlies aan ons ten goede komt of door ons wordt gedragen, elke bijstorting op de betrokken aandelen uit den aard der zaak tot de onmogelijkheden behoort.

Wij handhaven dan ook onze stelling, dat een verdere specificatie, die trouwens in deze interne aanleggenheid onzer maatschappij niet op haar plaats zou zijn, op grond van het voorafgaande ten eenenmale overbodig is en wij meenen dat het voor een ieder, die van de verhoudingen in ons bedrijf op de hoogte is en die niet geleid wordt door een overdreven zucht tot critiek ook daar, waar hiertoe in den feitelijken toestand niet de geringste aanleiding bestaat, voldoende duidelijk zal zijn, dat onze Directie volkomen verantwoord was door hetgeen zij in deze in hare jaarcijfers opnam. Dit maakt het tevens overbodig nader in te gaan op de kennelijke onjuistheden waarmede de schrijver in zoo grooten getale zijn betoog kracht heeft trachten bij te zetten.

Volstaan wij derhalve met de opmerking, dat ook in dit opzicht geen verdere mededeelingen van ons verwacht kunnen worden.

J. TER MEULEN,
Hoofd-Directeur van den „Nederlandsche Lloyd.“

DE RIJKSMIDDELEN.

In dit nummer treft men aan het gebruikelijke overzicht van de opbrengst der Rijksmiddelen over de maand December 1923, vergeleken met de overeenkomstige cijfers van December 1924.

De oorlogswinst- en verdedigingsbelastingen brach-

ten in totaal op f 1.164.891.490, waarvan f 791.396.874 op rekening komt van eerstgenoemde heffing.

Met inbegrip van de opcenten ten behoeve van het leeningfonds — behalve die op den suikeraccijns, welke geen verzwaren van belastingdruk medebrachten — is in totaal een som van f 1.515.024.272 ontvangen uit belastingheffing, die haren grond vindt in de buitengewone omstandigheden.

De inkomsten ten bate van het „Leeningfonds 1914“ bedroegen in de afgelopen maand f 8.435.978, waardoor de raming met f 695.978 is overschreden.

De gewone middelen brachten in de afgelopen maand f 34.000.307 op tegen f 37.348.922 in December 1922 en vertoonden mitsdien een achteruitgang van f 3.348.615. De totale opbrengst in de afgelopen maand overtrof evenwel de raming met een bedrag van f 212.390.

De totaal opbrengst van het jaar 1923 bleef bij de opbrengst in het jaar 1922 een bedrag van f 39.903.638 ten achter, terwijl de raming met een bedrag van f 23.410.784 werd overschreden.

In vergelijking met December 1922 vertoonden in December 1923 de zout- en de bieraccijns, de zegelen de registratierechten, de successierechten, de statistiekrechten en de loodsgelden een hooger opbrengstcijfer. Daarentegen brachten minder op de directe belastingen, de overige accijnsen en de invoerrechten.

Wat de grondbelasting betreft wordt verwezen naar de noot bij den middenstaat. De totaal-opbrengst van de grondbelasting bedroeg in 1923 f 16.684.212, tegen f 17.359.268 in 1922. Met een bedrag ad f 1.592.787 bleven de ontvangsten uit deze belasting beneden de raming van 1923.

De inkomstenbelasting bracht in de afgelopen maand f 6.476.475 op tegen f 7.621.331 in de overeenkomstige maand van het vorige jaar.

Over het geheele jaar 1923 blijft de inkomstenbelasting een bedrag van f 30.930.948 bij de opbrengst in het jaar 1922 ten achter, terwijl in dat tijdvak de raming met een bedrag van f 32.036.819 werd overschreden.

Ten gevolge van vluugere invordering in de voorafgaande maanden was de opbrengst van de personeele belasting in December jl. niet hoog. Tegenover eene opbrengst van f 3.007.348 in December 1922 staat in de afgelopen maand een opbrengst van f 1.957.937. Over het jaar 1923 is f 675.056 minder ingekomen dan in het voorgaand jaar, terwijl een nadeelig verschil ad f 1.592.787 met de raming is te boeken.

Was ten aanzien van de opbrengst van de dividenden- en tantiëmebelasting in de maanden October en November 1923 een sterke teruggang te constateeren, ook de maand December 1923 leverde in vergelijking met de overeenkomstige maand van het vorig jaar weinig op (f 610.260, tegen f 1.003.406 in December 1922). De totaal-opbrengst in 1923 bleef bij die van 1922 f 891.652 ten achter, waar tegenover staat, dat de totaal-raming over 1923 met f 5.521.421 werd overschreden.

De vermogensbelasting bracht f 88.571 minder op dan in December 1922. Over het jaar 1923 blijven de ontvangsten uit deze belasting ruim 4.6 miljoen gulden bij de opbrengst in 1922 ten achter. Het voordeelig verschil met de raming over 1923 bedraagt f 725.805.

Het decrees van den suikeraccijns, dat in de afgelopen maand f 468.456 bedroeg, is van toevalligen aard. De totaalopbrengst van dezen accijns bedroeg in 1923 f 40.327.359, in 1922 f 40.479.152 en de raming in 1923 f 40.000.000.

Om de redenen, reeds vorige maanden vermeld, verminderde de wijnaccijns van f 467.827 tot f 421.242 en de godistilleerdaccijns van f 5.444.005 tot f 4.887.694. Beide middelen bleven in het jaar 1923 zoowel beneden de raming als beneden de opbrengst in 1922 (resp. f 68.613 en f 9.018.059; f 430.876 en f 8.482.387).

De vermeerdering van de opbrengst van den bieraccijns, die de afgelopen maand f 24.889 bedroeg, is

wellicht voor een deel het gevolg van den aanmaak van groote voorraden in verband met de aangekondigde verhooging van den accijns. Het jaar 1923 bracht f 382.967 meer in dan 1922, terwijl de raming in 1923 met f 1.142.848 werd overschreden.

De zoutaccijns nam toe met f 5.010, daarentegen liep de geslachtaccijns met f 64.206 terug. Eene bijzondere reden kan hiervoor niet worden opgegeven. Over 1923 bleven beide accijnzen boven de raming; de opbrengst van de eerste bleef f 70.784 bij de opbrengst in 1922 ten achter, doch de geslachtaccijns leverde in het afgelopen jaar f 358.841 meer op dan in 1922.

Ten gevolge van de daling der prijzen leverde de tabaksaccijns in de afgelopen maand f 863.219 minder op dan in December 1922. In 1923 bracht deze accijns voor de schatkist f 16.220.981 op, zoodat de raming ad f 20.000.000 niet werd bereikt.

Eene bijzondere reden voor de toeneming van de zegel- en de registratierechten met respectievelijk f 44.925 en f 330.334 is niet op te geven. De zegelrechten bleven in 1923 nog met f 71.607 boven de opbrengst van 1922, doch de registratierechten gaven voor 1923 een bedrag van f 153.741 minder te boeken dan voor 1922. Met onderscheidenlijk f 2.6 miljoen en f 1.3 miljoen bleven deze middelen beneden de raming van 1923.

De vooruitgang van de successierechten met f 1.8 miljoen moet geacht worden van toevalligen aard te zijn. 1923 leverde f 1.9 miljoen minder op dan 1922, doch de totaal-raming werd met f 7.3 miljoen overschreden.

Als gevolg van de malaise op handelsgebied liepen de invoerrechten in de afgelopen maand terug met f 172.245. Daarentegen namen de statistiekrechten toe met f 45.603 en de loodsgelden met f 30.572. De invoerrechten en de loodsgelden bleven in 1923 beneden de opbrengst in 1922, resp. met f 3.3 miljoen en f 24.946. Eerstgenoemd middel leverde in 1923 in totaal f 4.8 miljoen minder op dan de raming bedroeg; de loodsgelden gaven een nadeelig verschil met de raming ad f 29.417.

Het statistiekrecht gaf in het afgelopen jaar f 101.778 meer te boeken dan in 1922, doch was f 150.103 hooger geraamd.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

The Economist. — 's-Gravenhage, 15 December 1923.

Tj. Greidanus, De vrees voor den gulden; *S. L. Langendijk*, Aanschaffingen ten behoeve van de gemeenschap.

The Economic Journal. — Londen, December 1923.

W. Beveridge, Population and-unemployment; *J. M. Keynes*, A reply to Sir William Beveridge; *Prof. F. Y. Edgeworth*, Women's wages in relation to economic welfare; *G. A. Pavlovsky*, Russia's current monetary problems; *E. Heimann*, The family wage controversy in Germany; *G. W. Daniels*, The trading accounts of a London merchant in 1794.

Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik. — Jena, November 1923.

A. Lampe, Schumpeters System und die Ausgestaltung der Verteilungslehre; *W. Rothkegel*, Ueber die derzeitige Bewertung von landwirtschaftlichem Grundbesitz für Beleihungszwecke.

Bank-Archiv. — Berlijn, 17 November 1923.

Geh. Justizrat Prof. Dr. Riessers 70. Geburtstag; *Dr. v. Glasenapp*, Rentenbank und Rentenmark; *Dr. Schwartz*, Grundbesitz und Staat; *D. W. Hartmann*, Die Bewertung des gewerblichen Vermögens für die Vermögenssteuer.

Idem. — Berlijn, 5 December 1923.

Dr. Riesser, Reichsbankpräsident Dr. Rudolf Havenstein †; *Dr. M. Jacusiel*, Die Haftung der Banken für Geldentwertungsschäden; *Dr. R. Arzet*, Ameri-

kanische Bankprobleme; *Dr. H. v. Breska*, Die Praxis des Freigabeverfahrens in Amerika, insbesondere bei Effekten.

Idem. — Berlijn, 20 December 1923.

D. R. Arzet, Amerikanische Bankprobleme; *Dr. v. Karger*, Die Durchführung einer grösseren Zahl von Entlassungen in kaufmännischen Betrieben.

Political Science Quarterly. — New York, September 1923.

W. E. Rappard, Democracy vs. Demagogy: The Swiss referendum and confiscatory taxation II; *F. H. Hankins*, Individual differences and democratic theory; *L. Rogers*, Parliamentary commissions in France. I; *H. F. Gosnell*, Thomas C. Platt — political manager; *R. L. Hale*, Coercion and distribution in a supposedly non-coercive state.

Journal de la Société de Statistique de Paris. — Parijs, November 1923.

Mourre, Les changes dépréciés; *Barthe*, Etude sur le change espagnol; *D. de Bernonville*, Chronique des questions ouvrières et des assurances sur la vie; Le chômage en Europe pendant les premiers mois de 1923; Les quatre-vingt ans de M. Yves-Guyot.

Sociale Voorzorg. — Amsterdam, October 1923.

Dr. J. Goudriaan Jr., De strijd om de Arbeidswet; *Ir. A. M. Kuysten*, De industrie en de huisvesting van hare arbeiders (slot); *E. Boekman*, De positie der bedrijfsverenigingen in de Land- en Tuinbouw-ongevallenwet; *Mr. Dr. A. Spanjer*, De Landarbeiderswet, V; *J. Ratté*, De herziening der sociale verzekering en de hoofdarbeiders; *L. Heyermans*, Een meer doelmatige ongevalsverzorging?

Idem. — Amsterdam, November 1923.

R. Verdonck, Steun in oorlogstijd; *Dr. P. H. van Eden*, De Amsterdamsche faculteit der geneeskunde en de sociale verzekeringswetten; *K. Lindner*, Over de kritiek op het tarief der Landbouw-ongevallen-verzekering.

De Indische Gids. — Amsterdam, November 1923.

E. G. Döbken, De Nederlandsch-Indische topografische dienst in het verleden, in het heden en in de toekomst. (Een rectificatie); *L. J. van Dijk*, De regeeringscommissies in Ned.-Indië; *J. Th. Horstink*, De ontwikkelingsgang der landrentemetingen op Java; *G. de V.*, Een poging tot koppensnellen en hoe men deze voor de „Compenie" trachtte geheim te houden.

Idem. — Amsterdam, 1 December 1923.

Mr. H. Cohen de Boer, Een Engelsche interdepartementale Commissie over het systeem van een inkomstenblasting voor de Koloniën; *C. Lekkerkerker*, Balambangan; *S. Kalf*, Een Preanger landheer.

The Geographical Journal. — Londen, October 1923.

H. St. J. B. Philby, Jauf and the North Arabian desert; *A. L. Holt*, The future of the North Arabian desert; *Rosita Forbes (Mrs. McGrath)*, A visit to the Idrisi territory in Asir and Yemen; *E. Heawood*, A hitherto unknown world map of A. D. 1506; *F. A. McDiarmid*, Geographical determinations of the Canadian Arctic expedition.

The Geographical Journal. — Londen, November 1923.

R. E. Cheesman, From Oqair the ruins of Salwa; *L. Austen*, The Tedi river district of Papua; *J. J. Lloyd-Williams*, Re-marking the air route from Ramadi to landing ground R; *A. E. Young*, Note on Professor J. D. Everett's Application of Murdoch's third projection; The Ross Dependency; *J. K. Tod*, Kalat-i-Nadiri; *M. Baynes*, Notes on the Okovango and Kunene rivers.

HANDELSBEWEGING OVER DE MAAND DECEMBER 1923

(volgens de groepen der naamlijst van goederen, opgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek.)

Groepen	Invoer		Uitvoer		Saldo Invoer		Saldo Uitvoer	
	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde	Gewicht	Waarde
	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden	K.G.	Gulden
I Dieren en dierlijke producten	19.109.289	10.074.777	60.237.087	36.226.096	—	—	41.127.798	26.151.319
II Plantaard. voortbrengselen	302.169.288	48.324.047	247.858.082	16.379.307	54.311.206	31.944.740	—	—
IIIa Mineralen, metalen en niet in andere groepen opgenomen fabriek. daav.	1.100.057.601	30.062.635	413.375.367	11.023.237	686.682.234	19.039.398	—	—
IIIb Gouden en zilveren munt en muntmat.	11.611	4.448.194	15.922	1.760.229	—	2.687.965	4.311	—
IV Meel en meelfabrieken	35.130.631	5.450.770	33.121.572	5.434.254	2.009.059	16.516	—	—
V Chemische producten, geneesmiddelen, verfwaren en kleurstoffen	29.155.436	4.220.343	8.201.823	3.739.477	20.953.613	480.866	—	—
VI Olie, hars, was, pek, teer en distillatieproducten van teer; fabrieken van deze stoffen, n. a. g.	61.386.388	9.133.534	40.586.426	11.651.725	20.799.962	—	—	2.518.191
VII Hout en fabrieken van hout en dergelijke stoffen; meubelen v. a. s.	134.385.652	10.054.835	5.463.544	808.555	128.922.108	9.246.280	—	—
VIII Huiden, vellen, leder, lederwerk en schoenwerk	2.791.642	4.713.583	2.217.854	3.833.910	573.788	879.673	—	—
IX Garen, touw en touwwerk, weefsels en stoffen, kleedren en modewaren	6.761.730	18.910.961	4.627.921	12.964.443	2.133.809	5.946.518	—	—
X Aardewerk, porselein, pottenbakkerswerk, gebakken steen en andere kunststeen	40.078.059	1.414.597	5.997.309	812.447	34.080.750	602.150	—	—
XI Glas	4.090.831	926.637	4.078.472	939.728	12.359	—	—	13.091
XII Papier	9.304.504	3.720.833	23.126.949	3.188.743	—	532.090	13.822.445	—
XIII Voedings- en genotmiddelen, niet genoemd in de groepen I, II, IV en VI	25.838.205	13.306.185	28.302.699	12.174.704	—	1.131.481	2.464.494	—
XIV Rijtuigen, voertuigen, vaartuigen en luchtvaartuigen ..	9.838.968	3.421.701	2.877.256	660.355	6.961.712	2.761.346	—	—
XV Andere goederen dan gebracht onder de groepen I tot en met XIV	10.550.600	11.015.380	10.464.751	8.002.710	85.849	3.012.670	—	—
Totaal	1.790.660.435	179.199.012	890.553.034	129.599.920	900.107.401	49.599.092	—	—
Handelsbew. zond. goud en zilver munt en muntmat. (groep IIIb)	1.790.648.824	174.750.818	890.537.112	127.839.691	900.111.712	46.911.127	—	—

OVERZICHT van de waarde van den In- en Uitvoer voor elke maand van het loopende jaar en de drie daaraan voorafgaande jaren, met uitzondering van gouden en zilveren munt en muntmateriaal, in gulden

Maanden	Invoer				Uitvoer ¹⁾			
	1920	1921	1922	1923	1920	1921	1922	1923
Januari	256.207.615	214.136.278	152.495.668	173.045.849	135.932.785	115.835.310	86.106.447	91.487.819
Februari	233.591.043	170.369.270	152.353.594	162.189.535	113.309.645	120.956.498	84.204.248	94.601.855
Maart	187.916.138	213.830.220	180.328.763	165.440.620	68.210.466	107.204.662	112.879.875	106.977.347
April	203.592.812	195.772.602	167.451.702	169.639.064	99.448.337	108.819.697	92.729.841	97.005.415
Mei	298.514.162	168.114.951	194.080.257	160.129.701	170.393.137	93.818.710	108.423.679	104.128.702
Juni	345.402.373	188.559.719	150.899.735	159.533.444	179.478.445	120.815.908	100.680.880	97.860.255
Juli	314.861.366	170.674.007	163.863.700	157.464.022	177.114.162	105.420.129	104.572.575	95.693.919
Augustus	267.956.122	186.640.179	178.807.927	150.975.066	130.018.883	142.544.083	99.442.892	107.933.082
September	317.368.670	197.271.439	164.616.506	166.474.283	165.965.569	135.749.765	115.612.131	127.720.569
October	337.338.332	179.043.171	186.643.442	192.923.258	148.140.438	114.694.641	112.003.008	125.848.400
November	270.811.334	175.806.364	172.295.111	176.660.045	156.557.011	106.623.879	104.350.396	126.123.548
December	302.154.125	180.000.903	163.762.355	174.750.818	156.922.833	97.115.318	100.225.239	127.839.691
Totaal	3.335.714.092	2.240.219.103	2.027.598.760	2.009.225.705	1.701.491.711	1.369.598.600	1.221.231.211	1.303.220.602

1) Hieronder zijn niet begrepen de bunkerkolen en bunkerolie voor Ned. schepen.

OVERZICHT DER RIJKSMIDDELEN.
(In Guldens).

	December 1923	Sedert 1 Januari 1923	Overeenkomstige periode 1922
Directe belastingen.			
Grondbelasting	*)	16.684.213	17.359.268
Personeele belasting ..	1.957.937	21.808.214	19.636.773
Inkomstenbelasting ..	6.476.516	102.036.819	132.967.767
Dividend- en tantieme-belasting	610.260	17.521.421	18.413.073
Vermogensbelasting ..	1.043.530	11.725.805	16.407.365
Accijnzen.			
Suiker	3.196.169	40.327.359	40.479.152
Wijn	421.242	2.031.387	2.462.263
Gedistilleerd	4.887.694	50.981.941	59.464.328
Zout	149.632	1.423.257	1.494.041
Bier	479.111	5.142.848	4.759.881
Geslacht	843.624	10.286.905	9.928.064
Tabak	1.300.818	16.220.981	7.854.041
Belast. op speelkaarten	10.799	88.633	76.050
Indirecte belastingen.			
Zegelrechten	1.298.693	17.328.260	17.256.652
Registratierechten	1.824.736	18.686.957	18.840.698
Successierechten	5.481.175	49.338.135	51.249.402
Invoerrechten.	2.836.135	35.198.864	38.554.187
Gouden en zilver werken			
Belasting	66.306	918.969	948.343
Essaailoon	68	1.138	1.257
Statistiekrecht	305.558	3.449.897	3.348.119
Mijnen	11.436	660.273	583.852
Domeinen	523.971	3.112.404	2.751.569
Staatsloterij	24.337	666.432	661.575
Jacht en visscherij	1.572	254.089	276.174
Loodsgelden	308.988	2.970.583	2.995.529
Totaal	34.000.307	428.865.784	468.769.421

1) Hieronder begrepen f 230.194 wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissonnairs in effecten, enz. (Beursbelasting). 2) Idem f 2.994.701. 3) Idem f 2.423.767. 4) In de maand December pleegt de einduitkeering van de bemaatsbelasting en van de provinciale en gemeentelijke opcenten betreffende den loopen dienst plaats te hebben, welke ten gevolge van den achterstand op dit middel, de opbrengst over de maand December ditmaal overtrof.

BELASTINGEN IN VERBAND MET DE BUITEN-GEWONE OMSTANDIGHEDEN.

	December 1923	Sedert 1 Januari 1923
Verdedigingsbelasting Ia	313.035	3.516.267
Verdedigingsbelasting Ib	1.206.052	12.428.076
Verdedigingsbelasting II	2.166.526	29.301.569
	3.685.613	45.245.912
Oorlogswinstbelasting	240.935	13.565.882

OPCENTEN VOOR HET LEENINGFONDS 1914.

	December 1923	Sedert 1 Januari 1923	Overeenkomstige periode 1922
Directe belastingen.			
Grondbelasting	*)	3.351.053	3.479.710
Personeele belasting ..	473.575	4.363.333	3.877.120
Inkomstenbelasting ..	2.574.963	31.144.303	38.913.979
Vermogensbelasting ..	260.874	2.930.593	4.032.045
Dividend- en tantieme-belasting	201.386	5.782.069	6.076.314
Accijnzen.			
Suiker	639.234	8.065.472	8.095.830
Wijn	84.248	406.277	492.453
Gedist. (binn- en buitl.)	488.769	5.098.194	5.946.433
Indirecte belastingen.			
Zegelrecht van buitl. eff.	27.315	393.624	185.313
Totaal	4.750.364	61.534.918	71.099.197

SPLITSING VAN DE OPBRENGST DER GROND-, PERSONEELE-, INKOMSTEN- EN VERMOGENS-BELASTING SEDERT 1 JANUARI 1923.

Dienstjaren	Grondbelasting	Personeele belasting	Inkomstenbelasting	Vermogensbelasting
1919/20				246
1920/21	2.728	159.884	3.055.726	29.477
1921/22	28.923	485.947	17.054.312	101.617
1922/23	1.639.375	3.665.249	65.558.891	6.186.724
1923/24	15.012.687	17.497.134	16.367.890	5.407.741
Totaal ..	16.684.213	21.808.214	102.036.819	11.725.805

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTOS.

Ned. Disc. Wissels. 4½ 12 Dec. '23	Zwits. Nat. Bk. 4 16 Juli '23
Bel. Binn. Eff. 5 12 Dec. '23	N. Bk. v. Denem. 7 17 Jan. '24
Bk. Vrsch. in R.C. 6 12 Dec. '23	Zweedsche Rbk 5½ 8 Nov. '23
Javasche Bank ... 3½ 1 Aug. '09	Bank v. Noorw. 7 9 Nov. '23
Bank van Engeland 4 5 Juli '23	Bk. v. Tsjecho-Duitsche Rijksbk. 90 15 Spt. '23
Bank v. Frankrijk 6 17 Jan. '24	N. Bk. v. O'rijk 9 2 Sept. '22
Belgische Nat. Bnk. 5½ 22 Jan. '23	Hong. Bank. 18 5 Juli '23
Fed. Res. Bank N.Y. 4½ 21 Feb. '23	Bank v. Italië. 5½ 11 Juli '22
Bank van Spanje. 5 23 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. Bnk 6

1) Waardeveste beleeningen 10 pCt. sedert 15 Sept. '23.

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen Part. disconto (3 mnd.)	Berlijn Part. disconto	Parijs Part. disconto	N. York Call-money
	Part. disconto	Prolongatie				
19 Jan. '24	—	4½	3½	—	—	4¼
14-19 J. '24	—	4½	3½	—	—	4.5
7-12 J. '24	4½ - 5/8	4½ - 5/8	3½ - 5/8	—	—	3¾ - 4¼
31 D.-5 J. '24	4½	4½ - 5/8	—	—	—	4¾ - 5¼
15-20 J. '23	3½ - 3/8	3½ - 4	2½ - 3/8	—	—	3½ - 4¼
16-21 J. '22	4½ - 5/8	3½ - 4	3½ - 7/8	—	—	4.7½
20-24 Jli '14	3½ - 5/8	2½ - 3/8	2½ - 3/8	2½ - 3/8	2¾	1¾ - 2¼

1) Noteering van 18 Januari.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

De plotselinge stijging van het Pond Sterling op Maandag kon niet lang stand houden. Woensdag werd weder voor 11.37½ afgedaan en hoewel daarna weder een kleine stijging intrad, was het slot weder flauw. Dollars maakten ongeveer dezelfde beweging mede. Na 2.71½ op Maandag werd Woensdag voor 2.67½ verhandeld en na opgeaard even 2.70 bereikt te hebben, werd Zaterdag voor 2.68 afgedaan. Markten vast meestal ca. 63.—. Parijs zeer onzeker. Maandag nog terugloopt tot 11.86, werd Donderdag weder 12.75 bereikt. Slot echter weder flauw op 12.18. België liep meestal evenwijdig. Skandinavië flauw vooral voor Kopenhagen. Opmerkelijk was de plotselinge daling gisteren waarbij de koers in een half uur, laat op den middag, meer dan f 2.50 terugliep, hoofdzakelijk op aanbod uit Amerika en naar men meent, doordat het der Deensche regeering aan mid-delen ontbrak, om den koerssteun der laatste weken vol te houden. Ook Spanje was zeer flauw, evenals Zwitserland. Daarentegen Batavia vaster 95½—¾, 95¾—96½, 95¾—96¾.

22 Januari 1924.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Berlijn*)	Weenen *)	Parijs *)	Brussel **)	New York **)
14 Jan. 1924	11.48	0.00061	0.0038½	11.95	11.01	2.70
15 " 1924	11.43½	0.00062	0.0037¾	12.—	10.79	2.70½
16 " 1924	11.39½	0.00063	0.0037¾	12.45	11.25	2.67½
17 " 1924	11.41½	0.00063	0.0038	12.57½	11.25	2.68½
18 " 1924	11.42½	0.00063	0.0038	12.30	11.15	2.69½
19 " 1924	11.39	0.00063	0.0038	12.22½	—	—
Laagste d.w. 1	11.37½	0.00059	0.0037	11.82½	10.85	2.60½
Hoogste " 1	11.48½	0.00065	0.0038½	12.75	11.40	2.71½
12 Jan. 1924	11.38½	0.00061	0.0037¾	12.60	11.35	2.65½
5 " 1924	11.37	0.00058	0.0037¾	12.87½	11.40	2.64½
Muntpariteit	12.10	59.26	50.41	48.—	48.—	2.48¾

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

2) Noteering van 11 Januari '24. 3) Idem van 4 Januari.

4) Gulden per milliard Mark. 5) Gulden per 100 Mark.

Data	Stock-holm *)	Kopen-hagen*)	Chris-tiania*)	Zwit-serland *)	Spanje 1)	Batavia 1) telegrafisch
14 Jan. 1924	70.75	46.65	38.25	46.70	34.55	95½—¾
15 " 1924	70.60	46.80	38.20	46.70	34.40	95½—¾
16 " 1924	70.10	46.60	38.—	46.30	—	95¾—96½
17 " 1924	70.15	46.60	38.—	46.42½	34.30	95¾—96½
18 " 1924	70.35	46.71	38.05	46.67½	34.25	95¾—96½
19 " 1924	70.—	46.60	38.—	46.50	24.25	95¾—96½
L'ste d. w. 1)	69.75	46.40	37.85	46.20	34.10	95½
H'ste " 1)	70.85	46.85	38.40	46.85	34.65	95¾
12 Jan. 1924	70.25	46.15	38.20	46.45	33.95	96
5 " 1924	70.—	46.45	38.20	46.05	33.82½	96
Muntpariteit.	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	96½

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in \$ per £)	Zicht Parijs (in cts. p. frs.)	Zicht Berlijn (in \$ per milliard Mark)	Zicht Amsterd. (in cts. p. gld.)
19 Januari 1924	4.23.75	4.50	0.00023	37.17
Laagste d. week	4.23.25	4.36	0.00022	36.95
Hoogste „ „	4.26.12	4.68	0.00023	37.35
12 Januari 1924	4.26.37	4.63	0.00022	37.45
5 „ 1924	4.30.12	4.93	0.00021	37.79
Muntpariteit...	4.86.67	19.30	23.81½ ¹⁾	40½ ¹⁶

1) In ct. per Mark.

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	5 Jan. 1924	12 Jan. 1924	14/19 Jan. '24 Laagste Hoogste	19 Jan. 1924
Alexandrië ..	Piast. p. £	97½/32	97½/32	97½/32 97½/32	97½/32
*Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10	1/10	1/10 1/10	1/10
B. Aires ¹⁾ ..	d. p. \$	39½/16	41½/16	41 42½	41 7/8
Calcutta ...	Sh. p. rup.	1/5¼	1/5¼	1/5½ 1/5¼	1/5½/32
Constantin ..	Piast. p. £	815	815	805 830	820
Hongkong ...	Sh. p. p.	2/4¼/16	2/4¼/16	2/3¾/8 2/4¼/8	2/4¾/16
Lissabon ¹⁾ ..	d. per Mil.	17½	17½	17½ 127/32	13½
Madrid	Peset. p. £	33.45	33.36½	33.08 33.37	33.30½
Mexico	d. per \$	26¼	28¼	27½ 29¼	28¼
Montevideo ¹⁾	id.	43¼	47½	44¼ 47¼	44¾
Montreal ...	\$ per £	4.44¼	4.38½	4.32¾ 4.39	4.34¼
Praag	Kr. p. £	148½	146¼	145 147	146
R.d.Janeiro ¹⁾	d. per Mil.	5½/16	6¼	5¾ 67/16	531/32
Rome	Lires p. £	100½/16	97	94 98¾	97.18½
Shanghai ...	Sh. p. tael	3/4¼	3/3½	3/2 3/4¼	3/37/8
Singapore ...	id. p. \$	2/49/16	2/49/16	2/41/8 2/47/32	2/48½/16
Valparaiso ²⁾	peso p. £	40.10	39.90	40. —	41.20
Yokohama ..	Sh. p. yen	2/1½/8	2/0½/16	2/2½/8 2/2½/8	2/2½/16

* Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

NOTEERING VAN ZILVER.

te Londen N. York		te Londen N. York	
	19 Jan. 1924		20 Jan. 1924
19 Jan. 1924	33½	627/8	32½/16 657/8
12 „ 1924	33¾/16	63½/8	21 Jan. 1922... 34¾ 64¾
5 „ 1924	34½/16	64¾/8	20 Juli 1914... 24½/16 54½/8

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 21 Januari 1924.

Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	II.-bk. f B.-bk. „ Ag.sch. „	113.380.085,12 49.679.149,89 65.969.248,29
Papier o. h. Buitenl. in disconto		—
Idem eigen portef.	f	25.218.401,—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.		—
Beleeningen		25.218.401,—
incl. vrsch.	H.-bk. f	43.366.354,06
in rek.-crt.	B.-bk. „	12.100.772,27
op onderp.	Ag.sch. „	100.226.886,46
	f	155.694.012,79
Op Effecten	f	136.421.337,76
Op Goederen en Spec.		19.272.675,03
		155.694.012,79
Voorschotten a. h. Rijk		13.648.409,01
Munt en Muntmateriaal		
Munt, Goud	f	56.240.025,—
Muntmat., Goud		525.512.533,07
	f	581.752.558,07
Munt, Zilver, enz.		8.264.718,94
Muntmat., Zilver		—
Effecten		590.017.277,01
Bel. v. h. Res. fonds	f	5.985.009,31
id. van 1/8 v. h. kapit.		3.974.232,39
Geb. en Meub. der Bank		5.000.000,—
Diverse rekeningen		66.265.455,10
	f	1.094.831.339,91
Passiva.		
Kapitaal	f	20.000.000,—
Reservefonds		5.999.469,43
Bijzondere reserve		9.000.000,—
Bankbiljetten in omloop		1.018.816.675,—
Bankassignatiën in omloop		911.005,21
Rek.-Cour. f Het Rijk		—
saldo's: { Anderen		26.083.550,03
Diverse rekeningen		14.020.640,24
	f	1.094.831.339,91
Beschikbaar metaalsaldo	f	380.233.162,53
Op de basis van 2/8 metaaldekking		170.070.916,48
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is.		1.901.165.810,—

NED. BANK 21 Januari 1924 (vervolg).
Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bank-biljetten	Andere opeisb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek- kings perc.
21 Jan. '24	581.753	8.265	1.018.817	26.995	380.233	56
14 „ '24	581.762	7.947	1.033.716	28.716	376.595	56
7 „ '24	581.776	7.704	1.052.469	34.133	371.512	54
31 Dec. '23	581.781	8.084	1.066.136	41.538	367.686	53
24 „ '23	581.792	8.459	1.029.301	28.865	377.971	56
22 Jan. '23	581.790	8.131	957.050	42.789	389.257	59
23 Jan. '22	605.969	7.326	1.006.882	41.427	402.892	58
25 Juli '14	162.114	8.228	310.437	6.198	43.521 ¹⁾	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Hiervan Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenland	Diverse rekeningen ²⁾
21 Jan. 1924	229.028	20.000	155.694	25.218	66.265
14 „ 1923	240.185	28.000	157.341	24.539	71.708
7 „ 1924	254.424	46.000	162.039	25.958	77.566
31 Dec. 1923	252.060	34.000	180.192	26.797	84.740
24 „ 1923	218.850	22.000	153.580	26.790	87.849
22 Jan. 1923	212.734	61.000	119.487	78.791	19.937
23 Jan. 1922	223.263	57.000	138.627	20.824	85.552
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

1) Op de basis van 2/8 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

RIJKS SCHATKIST.

De Minister van Financiën maakt o.m. bekend:

	14 Jan. 1924	21 Jan. 1924
dat uitstonden		
aan schatkistpromessen waarv. direct bij Ned. Bk.	f 331.940.000,—	f 332.290.000,—
aan schatkistbiljetten	„ 28.000.000,—	„ 20.000.000,—
aan zilverbons	„ 182.060.000,— ¹⁾	„ 183.006.000,—
Tegoed v.d. Postch. en Gdst. bij 's Rijks Schatkist.	„ 31.843.399,50	„ 32.164.826,50
Onder de vlottende schuld is begrepen:		
Voorsch. aan de Koloniën	„ 115.069.075,63 ²⁾	„ 125.646.915,97
Voorschot aan Gemeenten voor door Rijk voor hen te heffen Ink. belasting	31 October 1923 „ 84.153.578,07	31 December 1 23 „ 81.548.630,25
Voorschot aan rek. houders v. d. Postch. en Girodst.	14 Jan. 1924 „ 70.235.293,49 ³⁾	21 Jan. 1924 „ 72.244.060,51 ³⁾
In daggeldleening tegen onderp. v. schatk. papier	—	—
1) Waarvan f 37.056.000 vervallen op of na 1 April 1927.		

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

De Minister van Koloniën maakt bekend:

	12 Jan. 1924	19 Jan. 1924
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-I.	f 109.048.757,42	f 114.925.082,48
Ind.-Schatk.prom. in oml.	„ 79.100.000,—	„ 79.100.000,—
Voorsch. Jav. Bk. aan N.-I.	„ 3.800.000,—	„ 3.300.000,— ¹⁾
Muntbiljetten in omloop.	„ 42.200.000,—	„ 42.000.000,—
1) Tegoed van Ned.-Indië bij de Javasche Bank.		

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Bank-biljetten	Andere opeisb. schulden	Beschikb. metaal-saldo	
19 Jan. 1924		213.000	262.000	91.000	142.400	
12 „ 1924		213.750	266.500	92.500	141.950	
5 „ 1924		214.750	263.000	104.000	141.350	
15 Dec. 1923	160.461	61.555	262.683	119.496	146.326	
8 Dec. 1923	159.945	61.590	259.593	128.895	144.610	
20 Jan. 1923	155.957	57.519	261.801	103.666	141.049	
21 „ 1922	143.967	31.418	278.156	75.409	105.242	
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾	
Data	Dis- conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaal.	Beleeningen	Voor- schotten a/h. Gou- vernem.	Diverse reke- ningen ¹⁾	Dek- kings-per- centage
19 Jan. 1924		147.800		300 ³⁾	***	60
12 „ 1924		156.540		3.800	***	60
5 „ 1924		163.100		3.900	***	59
15 Dec. 1923	35.788	26.393	85.329	2.811 ³⁾	36.089	58
8 „ 1923	37.571	26.738	86.116	3.233 ³⁾	39.453	57
20 Jan. 1923	36.040	30.156	78.848	11.680	23.542	58
21 „ 1922	36.274	16.183	112.058	11.666	7.965	50
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	6.446	2.228	44
1) Sluitpost activa. 2) Basis 2/8 metaaldekking. 3) Creditsaldo.						

CURAÇAOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Dis-conto's	Voor-schotten aan de kolonie	Diverse rekeningen ¹⁾	Diverse rekeningen
1 December 1923	732	1.235	80	245	819	245
1 November 1923	695	1.259	84	257	813	195
1 October 1923	688	1.253	77	241	828	185
1 September 1923	670	1.396	78	278	785	57
1 Augustus 1923	682	1.379	77	320	774	79
1 December 1922	678	1.326	77	322	870	327

¹⁾ Sluitpost der activa. ²⁾ Sluitpost der passiva.**BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.****BANK VAN ENGELAND.**

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
16 Jan. 1924	128.071	125.158	281.987	27.000	237.689
9 " 1924	128.058	126.276	287.780	27.000	243.683
2 " 1924	128.058	127.521	292.692	27.000	248.688
26 Dec. 1923	128.019	128.143	299.070	27.000	255.032
17 Jan. 1923	127.491	121.236	284.928	27.000	242.104
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
16 Jan. '24	48.942	69.639	13.945	109.295	22.663	18,39
9 " '24	47.312	77.041	11.773	116.162	21.532	10,835
2 " '24	52.262	108.966	13.434	150.193	20.287	12,40
26 Dec. '23	49.605	81.073	15.682	116.480	19.627	14,82
17 Jan. '23	72.110	65.232	10.408	133.602	24.705	17,15
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 ¹ / ₈

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.**DUITSCHER RIJKBANK.**

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in milliarden (duizenden biljoenen) Mark.

Data	Metaal	Daarv. Goud	Waärv. b. Buitt. (circ.bkn)	Kassen-scheine	Circulatie	Dek-kings-perc. ²⁾
15 Dec. '23	4,3	0,467	0,021	7.073	414.171	2
7 " '23	4,4	0,467	0,021	9.474	390.017	2
30 Nov. '23	5,2	0,467	0,011	8.871	400.268	2
23 " '23	5,5	0,467	0,011	5.018	223.927	2
14 Dec. '22	1,1	1,005	0,050	0,178 ⁴	0,970 ⁴	18
23 Juli '14	1,7	1,357	—	0,065 ³	1,9 ³	93

Data als boven.	Wissels			Renten-bank-scheine	Rek. Courant	Darl. kas-sensc. Tot. uitgegeven
	Totaal	Handels-wissels	Schatkist-papier			
	393.188	371.316	21.872	167.994	366.652	7.100
	453.945	394.216	59.729	101.156	273.240	9.500
	444.175	347.301	96.874	169.670	373.977	8.900
	305.109	144.064	161.045	—	323.668	2.000
	1,181 ⁴	0,352 ⁴	0,829 ⁴	—	0,335 ⁴	0,191 ⁴
	0,751 ³	0,751 ³	—	—	0,944 ³	—

¹⁾ Onbelast. ²⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.³⁾ In milliarden. ⁴⁾ In biljoenen.**BANK VAN FRANKRIJK.**

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitent.	Zilver	Te goed in het Buitentland	Buit. gew. voorsch. a/d. Staat
17 Jan. '24	5.540.758	1.864.321	296.845	579.207	22.800.000
10 " '24	5.540.596	1.864.321	296.734	573.220	22.900.000
3 " '24	5.540.493	1.864.321	296.660	574.138	23.100.000
18 Jan. '23	5.535.180	1.864.344	289.901	599.252	23.100.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uttge-stelde Wissels	Belee-ningen	Bankbil-jetten	Rek. Crt. Parti-culieren	Rek. Crt. Staat
	3.586.836	13.175	2.483.723	38.678.344	2.568.988	20.384
	3.545.457	13.380	2.533.115	39.172.767	2.255.673	16.915
	4.263.820	13.392	2.405.281	39.114.032	2.568.567	16.219
	2.659.201	27.700	2.100.648	37.081.400	2.237.976	23.855
	1.541.980	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleen. van buitl. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circulatie	Rek. Crt. partic.
17 Jan. '24	366.169	84.653	480.000	1608.379	7.443.789	252.404
10 " '24	366.629	—	—	1602.616	7.461.013	370.314
3 " '24	363.592	—	—	1635.275	7.460.371	372.952
18 Jan. '23	343.480	84.653	480.000	767.355	6.758.498	134.297

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.**FEDERAL RESERVE BANKS.**

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F. R. Notes in circula-tie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitenl.		
26 Dec. '23	3.070.927	2.175.922	—	66.589	2.340.375
19 " '23	3.091.135	2.201.540	—	72.303	2.296.436
12 " '23	3.115.639	2.163.980	—	78.010	2.266.831
27 Dec. '22	3.040.439	2.257.035	—	108.398	2.464.121

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ¹⁾	Algem. Dek-kings-perc. ²⁾
26 Dec. '23	1.193.566	1.937.869	110.103	71,8	73,3
19 " '23	1.072.575	1.882.852	110.156	74,0	75,7
12 " '23	1.091.311	1.971.673	110.142	73,5	75,3
27 Dec. '22	867.178	1.900.255	107.256	69,6	72,1

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opelschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.**PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.**

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
19 Dec. '23	764	11.955.997	1.355.021	15.356.865	4.057.952
12 " '23	766	11.927.266	1.423.824	15.344.768	4.058.847
5 " '23	767	11.903.987	1.383.560	15.192.548	4.044.394
20 Dec. '22	782	11.281.559	1.384.597	15.384.732	3.687.168

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 21 Januari 1924.

De internationale beurzen hebben in de achter ons liggende week, ieder voor zich, de weerspiegeling gegeven van de moeilijkheden, waarin de regeeringen van de diverse landen op het oogenblik zijn gewikkeld. En deze moeilijkheden zijn waarlijk niet gering te noemen, voornamelijk, omdat zij voor een deel van internen aard en voor een ander deel van internationalen aard zijn. Het kan toch nauwelijks worden ontkend, dat de verwickelingen, welke thans zijn ontstaan ten aanzien van de régie-spoorwegen in het bezette gebied, verwickelingen, welke reeds volgens sommigen het aanzien hebben gekregen van een „blokkade” door de Fransche régie van de Engelsche zone (al behoort het volstrekt nog niet zulk een vaart te loopen), onverwachte complicaties met zich zullen kunnen brengen. En dit op een oogenblik, waar-op het onderzoek van de commissies van experts naar Duitsland's betalings-capaciteit is aangevangen en waar-van men op de internationale beurzen gedacht heeft, dat hierdoor een sfeer van verdraagzaamheid zou worden geschapen, althans de wil om tot een eendrachtige oplossing te komen, zou worden versterkt.

De mogelijkheid op een dergelijke oplossing is weliswaar niet buitengesloten, doch zelfs in dit zeer gunstige geval staan de onderscheiden regeeringen nog, zooals reeds gezegd, voor geweldige moeilijkheden van binnenlandsch-politiek aard. In Engeland staat een „labour”-ministerie voor de deur (op het oogenblik, dat dit overzicht in druk verschijnt, is een zoodanig ministerie wellicht reeds opgetreden) en reeds dadelijk ontmoet het bij den aanvang van zijn loopbaan de staking van een groot deel der Britsche machinisten en stokers. Het zal uitermate belangwekkend zijn te aanschouwen, op welke wijze een ministerie-Mac-Donald de hieruit voortvloeiende moeilijkheden zal trachten te overwinnen. Op het oogenblik is de staking nog niet zóó algemeen, dat

aanmerkelijke verkeersbelemmeringen gevreesd behoeven te worden, doch, aan den anderen kant, grijpt zij toch wel zoo diep in het verkeersleven in, dat, welke regering ook, verplicht zal zijn te trachten ten spoedigste een einde aan de abnormale situatie te maken. In ieder geval zal dan ook het arbeiders-ministerie in het gedrang komen en, hetzij door concessies de overige parlements-groepen tegen zich innemen, hetzij door een hard optreden aan invloed en gezag bij de arbeiderspartij inboeten. Op deze wijze is het te verklaren, dat de beurs te Londen slechts weinig beïnvloed is geworden door de in de afgelopen week steeds ernstiger wordende dreiging eener spoorwegstaking. Overigens was toch de vrees voor een arbeiders-ministerie reeds grootendeels verdwenen, omdat men tot de overtuiging was gekomen, dat een principieel optreden toch vrijwel onmogelijk zou zijn. Ook de reactie van den Sterlingkoers heeft geen druk van betekenis uitgeoefend, omdat de relatie met de operaties, welke werden uitgevoerd tot aanval en verdediging van den Franschen wisselkoers, al te zichtbaar waren en derhalve geen oogenblik werd gedacht aan een intrinsiek gevaarlijke positie waarin zich het Pond Sterling zou bevinden.

Te Parijs daarentegen is de houding van het Fransche ruilmiddel met des te meer aandacht gevolgd. De Fransche Regering heeft eindelijk ingezien, dat zeer krachtige maatregelen genomen dienen te worden, om de verdere reactie van den Franc tegen te gaan en de minister-president is in dit verband zelfs niet teruggeschrokken voor maatregelen die hem, en zeker zoo kort voor de verkiezingen, minder populair moeten maken. De verhooging van alle belastingen, inclusief dus de inkomsten-belasting, met 20 pCt. moet vele Franschen hoogst onsympathiek zijn, evenals de verscherpte maatregelen tegen belasting-ontduiking. Bovendien wordt het „carnet de coupons” ingevoerd, waartegen zoo langdurige en felle strijd is gevoerd en hoewel het nog niet zeker is, of alleen coupons en geen dividenden in deze „carnets” ingeschreven zullen moeten worden, is in ieder geval een begin gemaakt met een registratie van de particuliere vermogens, welke later voor den fiscus van onberekenbaar nut kan zijn. Tevens is getracht, door een verdere disconto-verhoging met $\frac{1}{2}$ pCt. het credit eenigszins in te dammen, vooral, waar hiernede gepaard zal gaan een selectie ten opzichte van in de toekomst te verstrekken voorschotten. Indien de voorgestelde maatregelen spoedig en consequent worden doorgevoerd, is het, naar men ter beurze aanneemt, zeer goed mogelijk, een verdere val van het Fransche betaalmiddel te verhinderen. Of ook een aanmerkelijk herstel teweeg zal worden gebracht, is echter, minst genomen, twijfelachtig, indien men de geweldige schuld in aanmerking neemt, waarvoor Frankrijk vroeger of later zal hebben op te komen. Volgens een recente statistiek van professor Charles Gide wordt de totale schuld van Frankrijk, inclusief een bedrag van 70 milliard Francs aan vlottende schuld en van 120 milliard Francs aan buitenlandsche verplichtingen (oorspronkelijk slechts 35 milliard bedragende, doch door de daling van den Franc zoo sterk toegenomen) aangenomen op ruim 400 milliard Francs, waartegenover 15 milliard Francs aan vorderingen op vroegere bondgenooten staan en voorts het bedrag, dat uit de Deutsche oorlogsschatting zal worden verkregen. Volgens professor Gide zal de dienst dezer leeningen binnen enkele jaren een bedrag van 20 milliard Francs jaarlijks vereischen, overeenkomende met ongeveer één vijfde gedeelte van het Fransche volksinkomen. Veel hangt natuurlijk af van de houding, welke eenerzijds de Vereenigde Staten zullen aannemen en van den gang van zaken, die anderzijds ten aanzien van Duitschland valt te constateeren. In verband met deze onzekere factoren, welke het aspect sterker gunste van Frankrijk kunnen veranderen, is het verklaarbaar, dat men ter beurze van Parijs eenigszins optimistisch gestemd is met betrekking tot de steun-maatregelen, een optimisme, dat zich heeft uitgesproken in een reactie van de arbitragewaarden en van binnenlandsche aandelen en in een vaste houding voor Fransche Rente. Weliswaar is het niveau der buitenlandsche wisselkoersen te Parijs weer gestegen na de eerste berichten omtrent de in te voeren hervormingen, doch in den grondtoon van de stemming op de fondsenmarkt heeft dit slechts geringe wijziging gebracht.

De beurs te Berlijn is doorgaans zeer kalm geweest, met meerendeels een lichte neiging tot herstel. De publicatie van den stand van 's Rijks Schatkist over het eerste tiental dagen van Januari heeft groote bevrediging gewekt, omdat hieruit bleek, dat voor het eerst sedert jaren de inkomsten de uitgaven met 56.3 pCt. hadden overtroffen. Toch is men uiterst voorzichtig geweest bij het trekken van conclusies uit deze cijfers. Waar de grootste uitgaven-post der rege-

ring, de salarissen der ambtenaren, eerst in den loop van het tweede tiental dagen van Januari vervalt, toont de staat over het eerste deel van Januari een geflatteerd beeld. Men heeft hiernede ten volle rekening gehouden. Evenmin is groot enthousiasme ontstaan over de cijfers van de handelsbalans over November, welke opnieuw een saldo-actief hebben aangetoond. De betrokken opgaven toch kunnen niet als nauwkeurig worden aangemerkt, omdat de cijfers uit het bezette gebied talloze onnauwkeurigheden bevatten. Toch is door één en ander een stemming van vertrouwen ontstaan, welke nog in de hand is gewerkt door indicaties van het buitenland, zooals b.v. de zeer opgewekte houding, welke te Londen voor de 3 pCt. obligaties van het Deutsche Rijk heeft bestaan. Hoewel de vraag naar deze stukken voor een gedeelte, naar men te Berlijn ook wel weet, op „gamble” berust, heeft men toch in zekere kringen hierdoor de illusie levendig kunnen houden, dat binnen afzienbaren tijd een besissing zal worden genomen ten aanzien aan een vergoeding, welke de houders van thans vrijwel waardeelooze, in papiermarken luidende stukken, zouden verkrijgen. De allerlaatste berichten echter wijzen er op, dat aan deze illusie van regeeringswege vermoedelijk spoedig een einde zal worden gemaakt.

Te New York is het verloop tamelijk verdeeld geweest. Ondanks den zeer bevredigenden gang van zaken, heeft het bij velen teleurstelling gewekt, dat de periode van hoogconjunctuur, welke bij herhaling door vooraanstaande mannen uit de nijverheid voor den aanvang van 1924 was voorspeld, nog steeds haar intrede niet heeft gedaan. Aan den anderen kant echter zijn er velen, die van meening zijn, dat de tegenwoordige verhoudingen alle reden tot tevredenheid geven, zoodat koopdrang en liquidatie vrijwel in gelijke mate tegenover elkaar stonden.

Ten onzent heeft de markt over het algemeen een opgewekten toon gehad, waarop slechts enkele uitzonderingen zijn aan te wijzen. Ook voor de beleggingsmarkt heeft dit gegolden. De vraag naar eerste-klasse beleggingswaarden en naar staatsfondsen in de eerste plaats is weder toegenomen ondanks het feit, dat de dollar op sommige dagen een vrij hoog peil bereikte, een peil, dat nog slechts enkele maanden geleden aanleiding heeft gegeven tot zeer omvangrijke liquidaties van beleggingsfondsen. Dit is wel een bewijs van de gewijzigde mentaliteit van het beleggend publiek. Het verband, dat ook voor den gulden, uit hoofde van het internationaal karakter der Amsterdamsche wisselmarkt, met de fluctuaties van den Franc kan worden gelegd, is overigens meer en meer duidelijk geworden. Tot dusverre schijnen echter geen onaangename consequenties uit deze variaties van ons betaalmiddel te worden getrokken.

	14 Jan.	18 Jan.	21 Jan.	Rijzing of daling
6 % Nederland 1922	99 $\frac{1}{2}$	99 $\frac{11}{16}$	99 $\frac{9}{16}$	+ $\frac{1}{16}$
5 % „ 1918	88	87 $\frac{15}{16}$	88 $\frac{7}{16}$	+ $\frac{7}{16}$
4 $\frac{1}{2}$ % „ 1916	86 $\frac{1}{2}$	86 $\frac{7}{8}$	86 $\frac{11}{16}$	+ $\frac{3}{16}$
4 % „ 1916	78 $\frac{1}{2}$	78 $\frac{1}{2}$	78 $\frac{7}{8}$	+ $\frac{3}{8}$
3 $\frac{1}{2}$ % „	72 $\frac{1}{4}$	71	71 $\frac{1}{2}$	- $\frac{3}{4}$
3 % „	62 $\frac{3}{8}$	62 $\frac{3}{16}$	62 $\frac{7}{16}$	+ $\frac{1}{16}$
2 $\frac{1}{2}$ % Cert. N. W. S.	52 $\frac{3}{8}$	52 $\frac{3}{8}$	52 $\frac{3}{8}$	- $\frac{1}{8}$
7 % Oost-Indië 1921	100 $\frac{13}{16}$	101 $\frac{7}{16}$	101 $\frac{3}{8}$	+ $\frac{9}{16}$
6 % „ 1919	96 $\frac{13}{16}$	96 $\frac{13}{16}$	96 $\frac{7}{8}$	+ $\frac{1}{16}$
5 % „ 1915	91 $\frac{1}{2}$	91 $\frac{7}{8}$	91 $\frac{7}{8}$	+ $\frac{3}{8}$
5 % Rusland 1906	6 $\frac{3}{8}$	6 $\frac{15}{16}$	6 $\frac{1}{8}$	- $\frac{1}{8}$
4 % Rusl. bij Hope & Co.	6 $\frac{1}{16}$	7 $\frac{1}{8}$	7 $\frac{1}{16}$	+ $\frac{1}{16}$
4 % Japan 1899	63 $\frac{3}{8}$	64 $\frac{3}{8}$	64 $\frac{1}{2}$	+ $\frac{3}{8}$
5 % Brazilië 1895	48	46 $\frac{1}{2}$	—	- $\frac{1}{2}$
8 % San Paulo 1921	97 $\frac{1}{8}$	97 $\frac{1}{8}$	96 $\frac{3}{4}$	- $\frac{3}{8}$
6 % Amsterdam 1920	100	100 $\frac{1}{4}$	—	+ $\frac{1}{4}$
7 % Rotterdam 1920	101 $\frac{1}{2}$	—	101 $\frac{3}{8}$	- $\frac{1}{8}$

Op de aandelenmarkt hebben *petroleum-aandelen* in de eerste plaats de aandacht getrokken. Aan den eenen kant beïnvloed door de ups-and-downs van de Fransche valuta, welke hier afwisselend verkoop- en kooporders deed heen vloeien, aan den anderen kant door de prijsverhoogingen van ruwe petroleum, heeft het algemeene niveau zich ten slotte zeer aanmerkelijk kunnen verheffen. Ook hebben groote omzettingen in de betrokken aandelen plaats gevonden.

Vervolgens bevonden zich *tabaksaandelen* in het centrum der belangstelling. De voortdurende berichten omtrent den goeden gang van zaken in den tabakshandel, gepaard aan de mededeelingen, dat de directies der Sumatra-maatschappijen doende zijn den kostprijs nog verder omlaag te brengen en aan de gunstige uitslagen van de Java-tabakveiling op 18 Januari, hebben aanleiding gegeven tot omvangrijke aankopen door het publiek, waarvan alle soorten de vruchten hebben kunnen plukken.

De *rubbermarkt* was hiertegenover veel kalmer. Een uit-

zondering vormden alleen aandelen Rubber-Cultuurmaatschappij „Amsterdam”, waarin speculatieve posities werden opgebouwd. Op de overige aandelen had dit echter geen invloed, in verband met de gewijzigde houding van het product te Londen.

Voor *thee-aandelen* ontstond op enkele dagen eenige interesse, welke het niveau iets kon opvoeren. Daarentegen waren aandelen in *Handels-ondernemingen* sterk gevraagd; voornamelijk aandelen Tels, Linde-Teves en Reiss konden hierdoor goede avances behalen.

De *suikermarkt* was doorgaans vast, doch reageerde sterk tegen het slot van de berichtperiode, toen alarmeerende berichten omtrent droogte op Java binnenkwamen.

Binnenlandsche industriële aandelen waren goed prijshoudend; voor enkele aandelen zelfs met groote vraag.

	14 Jan.	18 Jan.	21 Jan.	Rijzing of daling
Amsterdamsche Bank	124½	120¾	122	- 2½
Incasso Bank	95½	95¾	95⅞	+ ⅜
Koloniale Bank	190	188¾	187½	- 2¾
Ned. Handel-Mij. cert.v.aand.	131½	131½	133⅞	+ 2⅞
Rotterd. Bankvereniging ..	99½	99½	—	- ¼
Van Berkel's Patent	37½	39⅞	44½	+ 7
Gouda Kaarsen	81	83½	85½	+ 4½
Holl. Draad- en Kabelfabriek	64	59½	57½	- 6½
A. Jurgens' Ver. Fabr.g.aand.	74½	72¾	73½	- 1
„ „ „ pr. aand.	76½	74¾	75⅞	- 1½
Leerdam Glasfabrieken	31	28	34	+ 3
Philips' Gloeilampenfabriek	270	284	290	+ 20
Vereenigde Blikfabrieken ..	105½	—	—	—
Vereen.Chemische Fabrieken	55	62	63	+ 8
Compania Mercantil Argent.	24	21⅞	22⅞	- 1½
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	189½	185¾	182⅞	- 6⅞
Handelsver. Amsterdam	497¾	493	488	- 9¾
Handelsverg. Reiss & Co.	32	33½	41	+ 9
Int. Crediet- en Handelsverg.				
Rotterdam	190	186	189½	- ¼
Linde Teves & Stokvis	88½	82	83½	- 5
Redjang Leborg Mijab.-Mij.	123½	119½	120	- 3½
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	197⅞	200½	209⅞	+ 12½
Kon. Petroleum-Mij.	433½	420½	426½	- 7 1
Phoenix Oil.....	85½	83½	87½	+ 2
Amsterdam-Rubber-Mij.	155⅞	155⅞	157⅞	+ 2¼
Kendeng Lemboe	187½	185⅞	184½	- 3
Oost-Java-Rubber-Mij.	229½	232½	232½	+ 3
Deli-Batavia Tabak Mij.	324½	331	350½	+ 26
Deli-Maatschappij	323½	326½	340½	+ 17½
Senembah-Maatschappij ..	284½	287½	305½	+ 21

1 Ex. div.

De *scheepvaartmarkt* maakte aanvankelijk de opgaande beweging van de overige afdelingen mede, doch daalde later op winstnemingen, ten de belangstelling meer door andere objecten werd getrokken.

	14 Jan.	18 Jan.	21 Jan.	Rijzing of daling
Holland-Amerika-Lijn	104½	109¾	105½	+ ¾
„ „ „gem.eig.	89¾	94¼	91	+ 1½
Hollandsche Stoomboot-Mij.	34½	32½	33⅞	- ⅞
Java-China-Japan-Lijn	96½	102½	100	+ 3½
Kon. Hollandsche Lloyd	157½	15⅞	147½	- 1
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.	79½	84	80½	+ 1
Konink.Paketaart-Mij.	128	131½	128½	+ ½
Maatschappij Zeevaart	78	80	80	+ 2
Nederl. Scheepvaart-Unie ..	126¾	125⅞	125½	- 1½
Nievelt Goudriaan	103	105	101½	- 1½
Rotterdamsche Lloyd	131½	129¾	129	- 2½
Stoomv.-Mij. „Nederland” ..	153	153½	150	- 3
„ „ „Noordzee” ..	31½	32⅞	31½	+ ¼

De *Amerikaansche afdeling* was zeer stil en meerendeels iets lager.

	14 Jan.	18 Jan.	21 Jan.	Rijzing of daling
Americ. Smelting & Refining	66	65⅞	65½	- ¾
Anacoda Copper	83⅞	83¾	82⅞	- 1½
Studebaker Corp.	116	113¾	113½	- 2¾
Un. States Steel Corp.	107⅞	107⅞	108	+ ⅞
Atchison Topeka.....	106⅞	107	—	+ ⅞
Erie	26¾	26⅞	26¾	—
Southern Pacific.....	96½	96½	96	- ½
Union Pacific	142½	141⅞	141½	- ½
Int. Merc. Marine orig. gew.	9¾	9⅞	9⅞	- ½
„ „ „ „ „ pref.	36½	35	34⅞	- 1½

De *geldmarkt* werd gedurende het verloop van de beursweek zeer ruim; prolongatie noteerde ten slotte 4 pCt.

GOEDERENHANDEL. GRANEN.

22 Januari 1924.

Aanvankelijk was ook deze week de graanmarkt nog vast, doch reeds spoedig werd de vaste stemming minder algemeen. Prijsverhoogingen aan de markten der uitvoerlanden kwamen niet meer voor en waar die in Europa te constatareeren vielen, waren zij bijna steeds het gevolg van fluctuaties in de wisselkoersen. Overigens vond voortgaande langzame prijsverhooging eigenlijk slechts plaats voor Plata-mais van den ouden oogst en Maart/April aflading aan de Engelsche markt. Vooral op het Europeesche vasteland ging de kalmere marktstemming gepaard met verdere afname in den omzet, die ook aan het einde der vorige week reeds begon te verminderen als natuurlijke reactie op de groote zaken der voorafgaande weken, terwijl in Duitschland daartoe nog ruim aanbod van inlandsch broodgraan meewerkte. De vraag voor buitenlandsche rogge was daar dan ook deze week slecht en slechts tot gevoelig lagere prijzen was verkoop van op Hamburg stoomende Russische rogge mogelijk. Dit leidde er toe, dat Duitsche houders van partijen op Rotterdam ook wat lager aan de markt waren, doch de prijsdaling was hier niet groot. Beter dan in Duitschland was de vraag naar rogge in Nederland, doch ook hier was zij kleiner dan tevoren. De voorraden Russische rogge te Rotterdam zijn nog niet opgeruimd, doch wel sterk verminderd. Ook is verder aanbod uit Rusland minder dringend en deze week werden slechts 8000 quarters Russische rogge afgeladen. Nu en dan werd den laatsten tijd rogge verkocht naar Frankrijk. Amerika meldt betere roggevraag naar Scandinavië, doch de Amerikaanse verschepingen zijn bij voortduring klein, wat bij den voor vele Europeesche landen zoo sterk gestegen dollarkoers niet verwonderlijk is, en de markt te Chicago onderging in den loop der week een verlaging van 1¼ dollarcent per 56 lbs. Voor tarwe daalde de termijnmarkt te Chicago ongeveer 1 cent per 60 lbs. en te Winnipeg 1¼ cent, ondanks den geringen omvang der aanvoeren aan de Westelijke markten. Dit geldt echter vooral voor de Vereenigde Staten en de voorraden in beide landen blijven zeer groot. Volgens Bradstreet was op 12 Januari de zichtbare voorraad in de Vereenigde Staten 81 miljoen bushels, tegen 47 miljoen in 1923 en in Canada 128 miljoen tegen 94 miljoen. In tegenstelling met het vasteland van Europa, waar weinig tarvezaken werden gedaan, was in Engeland omzet nog bevredigend met geëldelijk eenigszins dalende prijzen, al nam dan ook de allerlaatste dagen de kooplust wel iets af. Dit was het gevolg van de onlangs gepubliceerde zeer groote schatting van den Argentijnschen tarweoogst, die geraamd wordt op 32½ miljoen quarters tegen een opbrengst van 23½ miljoen in het vorige jaar. De oogst van dit jaar is de grootste, dien Argentinië ooit heeft gekend en overtreft den record-oogst van 27.3 miljoen quarters van 1917/18 nog met bijna 19 pCt. De termijnmarkten te Buenos Aires en Rosario konden na geringe fluctuaties onveranderd tot slechts 10 centavos lager sluiten, wegens de bevreemdende Europeesche, vooral Engelsche vraag, doch de Argentijnsche verschepingen namen belangrijk toe en bedroegen deze week voor Europa 272.000 quarters, tegen 82.000 in de vorige week. Ook het aanbod van Australië nam toe. De oogst is ook daar belangrijk groter dan in het vorige jaar en wordt geraamd op ongeveer 16 miljoen quarters tegen 13.8 miljoen in het vorige seizoen. Australische tarwe was deze week iets goedkooper te koop en omvangrijke zaken werden gedaan naar Engeland, zoolw in ladingen als in parcels, terwijl ook België eenige inkoopden deed, doch veel reden tot belangrijke prijsconcessies heeft Australië voorloopig niet, daar nog groote hoeveelheden tarwe naar Japan te leveren zijn. Van de 233.000 quarters tarwe, die deze week uit Australië werden verscheept, waren 98.000 quarters naar niet-Europeesche destinaties bestemd. Ook van Noord-Amerika werd veel tarwe (311.000 quarters) naar Oost-Azië verscheept en deze verschepingen gaan voort, de tarweprijzen op hun tegenwoordige niveau te handhaven. Ook de goede Europeesche vraag, die nog steeds beter blijft, dan men bij den aanvang van het seizoen had verwacht, draagt daartoe bij. Het is weliswaar moeilijk de laatste weken in den loop der prijzen een juist maatstaf te vinden voor de stemming der markt, omdat zoolw in invoer- als in exportlanden de prijzen sterk den invloed der den laatsten tijd weder zoo sterk fluctueerende wisselkoersen ondervinden, doch wel staat vast, dat de prijsdaling, waarop wegens de statistische wereldpositie van broodgraan nu reeds zoo lang wordt gewacht, nog steeds achterwege blijft. Het aanbod uit de nieuwe-oogsten van het Zuidelijk halfrond was dan ook tot nog toe weinig dringend. Misschien komt daarin nu verandering; doch ook deze week waren weder, ondanks grotere afladingen uit

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Mei	Mais Mei	Haver Mei	Tarwe Jan.	Mais Jan.	Lijnzaad Jan.
19 Jan. '24	108¼	78¼	46⅞	10,90	9,60	20,—
12 „ '24	109¼	78¼	46¾	11,15	10,—	19,60
19 Jan. '23	118¼	73	45	11,80 ¹⁾	8,55 ¹⁾	18,25 ¹⁾
19 Jan. '22	114¼	53¾	39¼	11,10 ¹⁾	7,50 ¹⁾	18,10 ¹⁾
19 Jan. '21	183	68¾	45	18,40 ¹⁾	10,—	16,25 ¹⁾
20 Juli '14	82	56¾	36¼	9,40	5,38	13,70

1) Per Februari.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	21 Jan. 1924	14 Jan. 1924	22 Jan. 1923
Tarwe No. 2 Hard Wint. Wh.	12,50	12,75	13,15
Rogge (No. 2 Western) ..	9,90	9,95	11,25
Mais (La Plata)	216,— ¹⁾	218,— ¹⁾	195,—
Gerst (48 lb. malting) ...	210,— ²⁾	210,— ²⁾	182,—
Haver (38 lb. white clipp.)	10,—	10,—	10,75
Lijnkoeken (Noord-Ameri- kava van La Plata-zaad)	13,80	13,75	14,10
Lijnzaad (La Plata)	468,—	467,—	440,—

1) Canada No. 4. 2) Canada No. 3.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	13/19 Jan. 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	13/19 Jan. 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	1924	1923
Tarwe	3.296	8.627	64.561	—	—	3.129	8.627	67.690
Rogge	5.702	13.929	29.674	—	—	—	13.929	29.674
Boekweit	437	2.091	1.070	—	—	—	2.091	1.070
Mais	17.802	35.157	62.183	—	—	8.224	35.157	70.407
Gerst	3.751	13.259	6.618	—	—	3.175	13.259	9.793
Haver	1.664	9.854	4.044	—	—	228	9.854	4.272
Lijnzaad	1.471	2.482	5.599	—	—	2.509	2.482	8.108
Lijnkoek	907	4.941	12.211	—	—	—	4.941	12.211
Tarwemeel	2.973	7.747	5.125	—	—	1.442	7.747	6.567
Andere meelsoorten	60	161	174	—	—	—	161	174

Argentinië en Australië, de wereldverscheppingen naar Europa niet groot, daar de hoeveelheden uit Noord-Amerika en Rusland kleiner waren. Uit het laatste land werd slechts 22.000 quarters tarwe afgeladen, doch op latere verscheppingen blijft Rusland met tarwe aan de markt en werden ook deze week weder zaken gedaan, waarbij twee Februari-ladingen naar Engeland. Op het vasteland van Europa kocht België minder dan de vorige weken, beperkte Nederland zijn weinig omvangrijk inkoop tot Platatarwe en enkele partijen Manitoba en waren naar Duitschland, vooral de laatste dagen, de zaken van weinig beteekenis. Via Rotterdam werd het een en ander naar den Bovenrijn verkocht, vooral in Platatarwe. Uit Frankrijk hoort men weder, dat verdere inkoop van buitenlandsche tarwe daar niet noodig zijn, daar de eigen oogst tezamen met de reeds gedane inkoop de behoefte ruimschoots dekken, doch tevens wordt er over geklaagd, dat de boeren de tarwe uiterst langzaam ter markt blijven brengen, blijkbaar in verband met den loop van den frankenkoers en zoolang dit het geval is, helpen berekeningen, die tot de conclusie leiden, dat geen inkoop van buiten meer noodig zouden zijn, slechts weinig.

Over het tevelde staande wintergraan hoort men nu en dan uit Frankrijk over vrees voor schade wegens overdadigen regenval, die ook elders aanleiding tot klachten geeft. Bovendien heeft in den herfst in Engeland de uitzaai vertraging ondervonden, die misschien niet kan worden ingehaald. Uit Duitschland en het overige Centraal-Europa zijn de berichten echter gunstig. Ook in Roemenië staat de oogst er goed voor evenals in Rusland, waar tevens gemeld wordt, dat de uitzaai ongeveer gelijk is aan dien van het vorige seizoen of misschien enkele percenten grooter. In de Vereenigde Staten van Amerika is hier en daar de sneeuwbedekking der wintertarwe onvoldoende, doch voorloopig is nog niet vast te stellen, of onlangs de hevige koude werkelijk schade heeft aangericht. Verschillende berichtgevers meenen, dat dit niet het geval is geweest.

In mais is het aanbod niet toegenomen, doch de vraag is niet meer overal zoo goed als wij in onze laatste overzichten konden berichten. Bevredigend bleef zij eigenlijk slechts in Engeland, doch in den loop der week verminderde de omzet aan alle voornaamste markten van het vasteland. Voor oude Plata-mais en ook voor de eerste aflading van den nieuwen oogst bestond aan de Engelsche markt goede kooplust met langzaam stijgende prijzen, en ook enkele ladingen Roemeensche mais werden daar en in Ierland opgenomen. In Plata-mais op April/Mei en Mei/Juni was echter de omzet kleiner en onder den invloed der uitstekende vooruitzichten van den nieuwen Argentijnschen oogst ondergingen de prijzen eenige verlaging. Ook hier lieten trouwens de veranderlijke wisselkoersen hun invloed sterk gelden. De Argentijnsche termijnmarkten waren onregelmatig. Buenos Aires fluctueerde weinig, doch Rosario was voor Januari eerst zeer vast, om daarna weder sterk te dalen, terwijl Mei weinig in prijs veranderde. Indien de verwachtingen van den nieuwen Argentijnschen oogst

bewaarheid worden, zal een zeer groote opbrengst kunnen worden verwacht, te meer nu de met mais bebouwde oppervlakte 8 pCt. grooter is dan in het vorige jaar. De verscheppingen van Plata-mais waren ditmaal iets grooter dan in de vorige week en de voorraad in de havens bleef onveranderd op 60.000 ton tegen 200.000 ton een jaar geleden. Het aanbod van Roemenië en Bulgarije blijft gering en de verscheppingen ondergingen een belangrijke vermindering. Eenige uitbreiding van het aanbod schijnt niet uitgesloten, daar zachter weder nieuwen aanvoer langs den Donau naar Sulina mogelijk schijnt te maken. Aanvulling van de voorraden te Constantza wordt echter tegengehouden door vervoersmoeilijkheden bij de spoorwegen. Noord-Amerika verscheept nog steeds zeer weinig mais en door de kleine aanvoeren blijven de markten er vast. Chicago was de laatste dagen der week wel wat lager, doch gisteren kon de prijs zich geheel handhaven en het slot was nog ongeveer ¼ dollarcent per 56 lbs. hooger dan een week te voren. Misschien zal het koudere weder door verbetering van het vochtgehalte der mais uitbreiding der aanvoeren met zich brengen, doch vooralsnog zijn de aanvoeren zoo klein, dat deze week de zichtbare voorraad, die op ongeveer 10 miljoen bushels toch reeds niet meer dan de helft bedraagt van het vorige jaar, nog verminderde. Ofschoon dus alle uitvoerlanden van mais voldoende redenen leveren voor vaste markten in Europa, was de vraag op het vasteland onbevredigend. Wel kon in het begin der week een stoomende lading mais en gerst nog naar Rotterdam worden verkocht, doch de vraag verminderde later sterk en aankomende partijen te Rotterdam van alle maissoorten vinden slechts moeilijk koopers. Vooral is dat het geval voor Noord-Amerikaansche mais, die belangrijk beneden de pariteit van het uitvoerland verkocht wordt. Ook in België verminderde de vraag en Duitschland toonde eveneens weinig belangstelling. Slechts wordt aan den Bovenrijn nu en dan mais van Antwerpen en Rotterdam gekocht. Indien echter de uitvoerlanden, zoals tot nog toe het geval is, hun prijzen weten te handhaven, is spoedige verbetering der stemming lang niet onmogelijk, want verscheppingen van mais zijn den laatsten tijd niet groot geweest en in de importlanden zijn weinig voorraden aanwezig. Daarbij komt, dat ook van gerst het aanbod beperkt blijft. Deze week waren van dit artikel de verscheppingen zelfs zeer klein. Van Rusland werd niets verscheept, doch op aflading wordt iets meer aangeboden, zoodat op Februari-aflading weder eenige zaken naar Nederland en Duitschland werden gedaan. Ook van den Donau is het aanbod beperkt. Dat een stoomende lading mais en gerst van Roemenië naar Rotterdam werd verkocht, vermelden wij reeds, doch overigens werden aan onze markt in spoedige gerst weinig zaken gedaan. Slechts trok Noord-Amerikaansche gerst aanvankelijk vrij goede belangstelling, doch de laatste dagen is de vraag verminderd. Zoowel voor mais als voor gerst lijdt in Nederland de omzet onder de omstandigheid, dat rogge, zoowel Russische als inlandsche, goedkoop te koop is dan

deze beide graansoorten. Engeland kocht weder Perzische gerst en deed tevens inkoop van gerst uit Noord-Afrika en Noord-Amerika tot onveranderde en voor sommige soorten iets stijgende prijzen. Ook Duitsland werd in Engeland gekocht. Nederland en Duitsland echter betalen niet de daarvoor gevraagde prijzen, evenmin als voor Noord-Amerikaansche soorten.

Voor haver was de vraag in Engeland goed, doch de prijzen voor Platahaver ondergingen eenige verlaging ten gevolge van den grooten Argentijnschen oogst, die geraamd wordt op 8.3 miljoen quarters. Op 15 October werd de opbrengst nog op 6 miljoen quarters geraamd, terwijl zij in het vorige jaar 5.5 miljoen heeft bedragen. Voor Canadeesche haver werden in Engeland stijgende prijzen betaald. Ook op het vasteland zijn verschillende haversoorten vaster, doch de omzet is nog steeds niet groot.

SUIKER.

In Amerika bleven de prijzen op de termijmarkt behoudens eene kleine fluctuatie de afgelopen week nagenoeg onveranderd en waren opening- en slotnoteringen voor Januari 4.95/4.95; Maart 4.78/4.75; Mei 4.86/4.82 en Juli 4.96/4.89, terwijl Spot centrifugals, de geheele week met 6.65 genoteerd, den laatsten dag op 6.53 stonden. Belangrijke verkoopen van Cubasuiker vonden plaats tot 4¼ d.c. f.o.b., terwijl ook nog 4.87½ en later 4.62½ d.c. betaald werd.

De Cuba-statistiek was als volgt:

	1924	1923	1922
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangst 12 Jan. '24	102.153	87.696	28.932
Totaal sedert 1/12/23—12/1/24	82.560	217.512	61.640
Aantal werkende fabrieken ..	147	108	67
Weekexport 12 Jan. '24	53.175	60.933	13.259
Totaal sedert 1/1/24—12/1/24	93.649	142.306	24.184
Totale voorraad op 12 Jan. '24	90.911	81.097	844.037

De zichtbare voorraden bedragen volgens C. Czarnikow, London:

	1923/24	1922/23	1921/22
	Tons	Tons	Tons
Duitschland 1 Nov. '23	257.800	297.900	338.400
Tsjechoslowakije 1 Jan. '24 ..	550.900	470.500	425.500
Frankrijk 1 Dec. '23	208.000	176.000	140.500
Nederland 1 Dec. '23	35.500	82.500	94.700
België 1 Dec. '23	113.500	106.600	112.000
Engeland 1 Jan. '24	173.420	311.910	175.800

	Totaal in Europa...	1.339.120	1.445.410	1.286.900
Ver. Stat. (Atl. hav.) 16 Jan. '24	24.000	29.000	45.000	
Cuba 13 Jan. '24	90.900	81.100	844.000	

Wereld .. 1.454.020 1.555.510 2.175.900

In Engeland bleef de stemming voor geraffineerde suiker onveranderd vast en verhoogden raffinadeurs hunne prijzen deze week met 6 d. voor prompte levering en eveneens met 6 d. voor levering op termijn.

De ontvangsten aldaar gedurende 1923 bedroegen:

	1923	1922
	Tons	Tons
Geraffineerd Continent	245.018	153.533
" Java	10.950	10.958
" Ver. St. v. N.-Amerika ..	96.140	265.295
" Canada	28.606	82.558
" Overige landen	13.424	11.195
Totaal ..	394.138	523.539
Ruw Europa ..	23.160	948
" Java	256.564	158.722
" Suriname	3.571	3.907
" Cuba	257.435	634.483
" Peru	94.386	105.738
" Brazilië	88.351	108.520
" Mauritië	221.912	193.293
" Britsch-Indië	28.238	2.880
" West-Indië en Demerara ..	98.732	96.090
" Overige landen	101.810	80.850
Totaal ..	1.174.159	1.335.431

	1923	1922
Totaal Ruw en Geraffineerd	1.568.297	1.908.970
" Binnenlandsch verbruik ..	1.470.347	1.604.533
Geraffineerd in Entrepot voor Binnenlandsch verbruik	940.057	937.579
Versmeltingen door raffinadeurs en leveringen aan den handel direct ..	1.623.227	1.733.471
Voorraad in Entrepot op 1 Jan. '24	119.550	248.850
Voorraad in Raffinaderijen	47.150	56.000
Totale voorraad	166.700	302.850
Voorraad in Liverpool, London en Clyde-openbare pakhuizen	57.885	138.128

Voor Frankrijk wordt de volgende officieele statistiek gepubliceerd:

	1923/24	1922/23
Werkende fabrieken	65	48
Afgewerkte "	29	37
Gehalte	5.46	5.74
Productie	388.459	386.006 tons

De Java-markt was zeer kalm; er werden geen afdoeningen door de V. J. S. P. gerapporteerd. Wel vonden herverkoopplaats van Mei/Juni-levering tot f 17 voor Superieur en f 16 voor No. 16 en hooger en van Juli-aflevering tot f 16 voor Superieur.

Hier te lande opende de markt vast met de volgende noteringen: f 33¼ voor Januari; f 33.12½ voor Mei; f 30.25 voor Augustus. Daarna brokkelde prijzen af, ofschoon er toch goede kooplust bleef bestaan ondanks het ruime aanbod. Toen Amerika echter weer vaster afkwam, konden prijzen hier ook verbeteren en sloot de markt met f 33.37½ voor Januari; f 32.75 voor Mei en f 30.12½ voor Augustus, hoewel de kooplust toen vrij beperkt bleef. De omzet bedroeg ongeveer 6500 tons.

Rectificatie. In het vorig nummer zijn de cijfers van de Board of Trade statistiek geplaatst onder den aanhef: „Het „Archief” publiceert de volgende cijfers aangaande malende fabrieken en rietmateriaal”, i. p. v. onder „De Board of Trade statistiek daar te lande luidt als volgt”, vijf regels hooger.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Maart	London			New York 96 pCt. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Meijuni	Cuba's 96 pCt. c.i.f. Febr./Maart	
17 Jan. '24	f 32 3/8	Sh. 62/9	Sh. 25/6	Sh. 25/6	\$ cts. 6,65
10 „ '24	„ 32.-	62/3	25/3	23/9	6,40
17 Jan. '23	„ 23 3/8	54/9	19/7 1/2	16/9	5,02
17 Jan. '22	„ 20 1/2	51/-	20/-	11/9	3,61
4 Juli '14	„ 11 13/32	18/-	—	—	3,26

KATOEN.

Noteering voor Loco-Katoen. (Middling Uplands.)

	18 Jan. 1924	11 Jan. 1924	4 Jan. 1924	18 Jan. 1923	18 Jan. 1922
New York voor Middling ...	33,20 c	34,35 c	35,25 c	28,15 c	17,95 c
New Orleans voor Middling	33,25 c	34,— c	35,— c	27,63 c	16,50 c
Liverpool voor Fy Midde ..	19,33 d	19,82 d	20,43 d	16,06 d	10,53 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens. (In duizendtallen balen. *)

	1 Aug. '23 tot 18 Jan. '24	Overeenkomstige periode	
		1922-'23	1921-'22
Ontvangsten Gulf-Havens.	5.204	4.364	3.800
" Atlant.Havens			
Uitvoer naar Gr. Britannië	1.317	978	890
" 't Vasteland.	1.985	1.810	1.724
" Japan	400	326	613

Voorraden.

(In duizendtallen balen. *)

	18 Jan. '24	Overeenkomstig tijdstip	
		1923	1922
Amerik. havens	933	951	1.230
Binnenland	988	1.256	1.532
New York	—	—	—
New Orleans	—	—	—
Liverpool	460	474	586

RUBBER.

De stemming der rubbermarkt was kalm, de prijzen konden aan het slot iets verbeteren.

De slotnoteringen zijn:		einde voorafgaande week:	
Prima Crêpe	Januari	76 ct.	75 1/2 ct.
" " " "	Jan./Maart	76 1/2 "	76 "
" " " "	April/Juni	78 "	78 "
Smoked Sheets	Januari	76 "	76 "
" " " "	Jan./Maart	76 1/2 "	76 "
" " " "	April/Juni	77 1/2 "	77 "
21 Januari 1924.			

STEENKOLEN.

Op het oogenblik is het onder den indruk van de Zondag j.l. uitgebroken spoorwegstaking in Engeland een onbegonnen taak den toestand van de kolenmarkt te schetsen. De prijzen, die men krijgt, zijn slechts nominaal en levering wordt niet gegarandeerd. In Cardiff, Humber en Firth of Forth schijnt het verkeer het meest onder de staking te lijden, terwijl in de Tyne, met uitzondering van Dunston, het spoorwegverkeer, ook van de mijnen naar de „loading staiths”, zooveel mogelijk wordt gaande gehouden.

De aanvoer van Duitse kolen gaat evenmin vlot, aangezien de aan het Rhein-Herne kanaal gelegen mijnen door de vorst onbereikbaar zijn geweest en verder, wijl scheepsruimte in de Ruhr schaarsch en slechts tegen scherp oplopende prijzen te krijgen is.

22 Januari 1924.

VERKEERSWEZEN.**VRACHTENMARKT.**

Van de Northern Range werden een paar booten bevracht met graan. Naar West-Italië werd 3/10½ per qr. bedongen, terwijl naar Bordeaux/Hamburg range 3/6 per qr. werd betaald en naar 4 havens Denemarken 21 cents per 100 lbs., alles met Februari ligdagen. Voor kolen van de Northern range werd betaald naar de La Plata Rivier \$ 3,20 en naar West-Italië \$ 3,15 per ton, ook met Februari aflading.

Van de Golf van Mexico naar Buenos Aires werd een boot met pitchpine afgesloten tegen \$ 14,50 per mille, optie Bahia Blanca \$ 16,—.

Van Cuba werd 23/6 betaald voor suiker naar Marseille, voor een Januari/Februari boot en 20/- voor een Januari boot naar Greenoch.

Van de North Pacific coast werden weer booten bevracht naar Europa. 40/- werd betaald voor een Februari boot en 42/6 voor 14 Februari cancelling.

De La Platamarkt was vooral voor prompte en Februari booten vast gedurende het grootste gedeelte van de afgelopen week en zeer vele booten werden opgenomen. Het hoogste wat betaald werd is 29/- van niet boven San Lorenzo naar U. K. met 1/3 extra voor zaad, cancelling 21

Januari. Gedurende de laatste dagen is de belangstelling in prompte booten veel minder en is 25/- en 26/- het maximum wat te krijgen is. Voor Maart en April booten is ongeveer 25/- te bedingen.

Van Bombay naar U. K./Continent is het geldende cijfer 27/6 on deadweight, terwijl van Zuid-Australië ruimte is opgenomen naar U. K., optie Middellandsche Zee tegen 45/- en 47/6 voor Januari/Februari-aflading en 43/9 voor Maart verschepping.

Van de Zwarte Zee zijn weer eenige booten bevracht met graan en wel tegen 13/6 naar het Continent en 14/- naar U. K.

De uitgaande vrachten van Wales bleven ongeveer hetzelfde. De staking bij de spoorwegen heeft haar invloed nog niet in sterke mate doen gevoelen voor zoover de vrachten betreft. Naar La Plata is 12/6 betaald, terwijl naar West-Italië tegen 9/- is afgesloten.

22 Januari 1924.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol kanaal	Rotterdam	Engeland
14-19 Jan. 1924	—	14/- ²	14 ³	3/6	25/6	25/6
7-12 Jan. 1924	—	14/- ²	14 ³	3/9	25/7	26/3
15-20 Jan. 1923	—	—	11 ³	3/-	23/-	23/-
16-20 Jan. 1922	—	—	16 ³	4/6	36/3	36,3
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11½	1/11½	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotterdam	Gothenburg
14-19 Jan. '24	5/2½	8/9	9/3	12/3	5/-	—
7-12 Jan. '24	5/4	9/1½	9/6	12/6	5/9	—
15-20 Jan. '23	6/-	10/7	11/6	12/10	5/7	6/9
16-20 Jan. '22	7/-	12/-	14/6	13/6	6/6	8/9
Juli 1914	fr. 7,—	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

1) \$ per ton kolen. 2) Per ton d.w. 3) Am. cents per 100 lbs.

GEMEENTEBESTUUR VAN BRUSSEL**Van 1-16 APRIL 1924**

in de Hallen en Tuinen van het JUBELPARK

Vijfde Internationale Jaarbeurs

In verband met de 6de Rubber-Tentoonstelling en andere Tropische producten en aanverwante industrieën. Essexstreet 43. Strand London W.C. 2.

De Officieele Internationale Brusselsche Jaarbeurs is de meest bedrijvige Goederenbeurs voor den Wereldhandel. — De vierde Jaarbeurs heeft 2402 deelnemers vereenigd, waaronder 863 vreemdelingen, verdeeld over 24 naties en beslaande een oppervlakte van 31.500 M². — Zij is bezocht geworden door meer dan 1.400.000 Belgische zoowel als Buitenlandsche handelaren en industrieelen. — Het bedrag der ter beurze afgesloten zaken bereikt 1 milliard franken.

Voor inlichtingen wende men zich tot: **De Handelsafdeeling van het Belgische Gezantschap, Hooge Nieuwstraat 19, 's-Gravenhage** en tot alle Belgische Consulaire Ambtenaren in Nederland.

Administratie: Grootte Markt 19 te Brussel. Kosteloze huisvestingsdienst.

DE TWENTSCHE BANK

AMSTERDAM - ROTTERDAM - 's-GRAVENHAGE - DORDRECHT - UTRECHT - ZAANDAM

Maandstaat op 31 December 1923

DEBET

Aandeelhouders nog te storten 90 pCt. op aandelen B, waarvoor waarborg gedeponeerd	f	1.682.100,—
Deelneming in de firma's: B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen; B. W. BLIJDENSTEIN Jr. te Enschede; LEDEBOER & Co., te Almelo, f 7.985.000,—, waarvoor in geld gestort	f	1.550.000,—
Deelneming in bevriende Bankinstellingen f 10.117.752,34 waarvoor in geld gestort	"	7.410.552,34
waarvoor effecten gedeponeerd	"	2.707.200,—
Effecten van Aandeelhouders gedeponeerd bij bevriende instellingen	"	3.000.000,—
ten eigen gebruik	"	28.115.580,—
	"	35.372.780,—
Kassa, Wissels en Coupons	"	28.634.584,17
Nederlandsche Schatkistbiljetten en Schatkistpromessen	"	26.715.429,90
Saldo's bij Bankiers: beschikbaar voor eigen gebruik	f	2.163.077,67
voor rekening van derden	"	12.456.328,95
	"	14.619.406,62
Daggeldleeningen	"	1.050.000,—
Prolongatiën gegeven	"	12.429.065,—
Eigen Effecten en Syndicaten	"	8.842.096,65
Credietvereniging	f	62.671.576,52
Af: loopende Promessen	"	12.050.000,—
	"	50.621.576,52
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldi Rek. Ort. f 52.554.768,14	"	4.887.000,—
Af: loopende Promessen	"	47.667.768,14
	"	2.666.165,63
Voorschotten op Consignatiën	"	4.610.386,90
Gebouwen	"	
	Totaal..... f	248.756.911,87

CREDIT

Kapitaal	f	35.500.000,—
Reservefonds	"	8.388.581,85
Buitengewone Reserve	"	1.700.000,—
Waarborgfonds Credietvereniging	"	5.472.280,—
Reserve Credietvereniging	"	2.593.606,20
	f	53.654.468,05
Aandeelhouders voor gedeponeerd als waarborg voor 90 pCt. storting op aandelen B:		
Effecten	f	1.675.226,—
Contanten	"	6.874,—
in Leen-Depot Effecten	"	33.697.554,—
" Contanten	"	48.396,—
	"	35.372.780,—
Totaal Effecten	"	55.270,—
Totaal Contanten	"	1.879.257,05
Zieken- en Pensioenfondsen	"	40.506.984,53
Deposito's	"	2.897.700,—
Prolongatie-Deposito's	"	844.020,35
Saldo te ontvangen en te leveren Fondsen	"	
Saldi Rekeningen Courant	f	70.760.561,71
" " " voor gelden in het Buitenland ..	"	12.456.328,95
" " " Credietvereniging	"	4.615.536,95
	"	87.832.427,61
Te betalen Wissels	"	23.231.213,05
Diverse Rekeningen	"	2.482.791,23
	Totaal..... f	248.756.911,87